

SS^o 1
1973

1178

11538560115:

הספרייה הלאומית
S 0= 25 A 9628

זמנהוף, לודויג,
שפה אחת לכלנו :

C.1

1909605-10

w-x

שפה אחת לכלנו

הקדמה ומורה הלשון שלם

טאח

ד"ר עספער אנמא

[por Hebreoj]

נעהק לעברות

טאח

הניץ

נדפוס ר' מאיר יחיאל האלמער ברחוב שמאלע מיללע 4 №

ווארשא

שנת תרמ"ח לפ"ק

МЕЖДУНАРОДНЫЙ ЯЗЫКЪ

сочинение Д-ра ЭСПЕРАНТО. переведено на еврей-
скій языкъ ГАНЕЦОМЪ.

ВАРШАВА

1888.

פירוש השפה אחת
לכלנו

שפה אחת לכלנו

הקדמה ומורה הלשון שלם

סאת

ד"ר עספער אנטא

[por Hebreo.]

נעתק לעברית

סאת

הנץ

כדפוס ר' מאיר יחיא ל האלשער ברחוב שמאלע סיללע 4 №

ווארשא

שנת תרמ"ח לפ"ק

МЕЖДУНАРОДНЫЙ ЯЗЫКЪ

сочиненіе Д-ра ЭСПЕРАНТО. переведено на еврейскій языкъ ГАНЕЦОМЪ.

ВАРШАВА

1888.

ד"ר עספער אנטא
הקדמה ומורה הלשון שלם

257 9296

S 408.9 : 408.9
ZAM, LI, = (92) JMS
924

מי שיודע שפה אחת ודקדוקה, יוכל להתלמד
ולדעת את השפה הכללית הזאת במשך איזה ימים,
להבין לכתוב, ולדבר בה. —

ספרייה הלאומית
ירושלים

בית המדרש הלאומי
ירושלים

ДОЗВОЛЕНО ЦЕНЗУРОЮ
Варшава 23 Мая 1888 года

50
25V9628

Печатано въ Типографіи
Б. Туршъ, Францишканская 22

בני אדם, להעתיק ספרי לשון אחת ללשון אחרת, לספח פרי מחשבות ספרות אחת לספרות אחרת, ואחרי כל אלה תביאנה לנו העתקות באלה, אך מעט מועיר מספרות אחרת, ואפס הקצה נראה וכלה לא נראה. ולוא היתה שפה אחת, היו מעתיקים הכל ללשון הזאת, באשר היא לשון הכלל מובנת לכלם. והספרים הנושאים עליהם חותם תכנית הכלל, היו נכתבים בעצם וראשונה בשפה ההיא; חומת הסינים המבדלת בין ספרות לספרות, היתה נופלת, וספרי עמים אחרים היו מובנים לנו כספרי עמנו, קריאת הספרים היתה משותפת לכלנו. ולרגליה היו עולים במעלות גם החינוך, האידעאלים, ההחלטות והמטרות, — וכל העמים התחברו למשפחה אחת באהבה ואחוה, בלי שנאה וכלי קטטה.

אם נאלצים אנחנו להקדיש זמננו ללמוד כמה לשונות בפעם אחת, אי אפשר לנו לחקור כל לשון כראוי, ולבוא עד תכליתה, ובעבור זה רבים מאתנו אינם יודעים היטב גם את שפת ארצם, וגם הלשונות בעצמן לא הוכלנה להשתלם כראוי, ואם מדברים אנחנו בשפת ארצנו, נאלצים אנחנו או להשאיל לנו מלות וסבטאים מעמי נכר, או לדבר בשפה רפה מחסרון המלות באיזה מן המקצועות; ולוא היה לכל אחד מאתנו רק שתי לשונות, לשון ארצו ולשון כל עם, היינו גם אנחנו מדברים כהוגן באחת ובשניה; וגם השפות בעצמן היו משתלמות בתכלית השלמות יותר מהלשונות המתהלכות עתה בארץ. —

הקדמה

הרוצה ללמוד את הלשון אין לו צורך בהקדמתי זאת, ויוכל לרלג עליה ולהתחיל תיכף ומיד בסדר האלפא ביתא, רק טוב לקרוא את ההקדמה, למען דעת על מה ארני הלשון המבעו.

הקורא בקחתו את המחברת הזאת לידו, בלי תפונה יעמוד כמשהאה מחריש לדעת היאמין אם לא, כי לבו נוקפו אולי הדבר הזה הוא אחד מהדברים ילדי הרעיון היוצאים מגדר האפשרות; לכן טרם כל אבקש את הקורא לעזוב את ספקותיו ואידיאמון אשר יתגנבו אל לבבו ויביט על הענין הזה בשום לב ובעין בקורת. — אך למותר אחשוב לחקור פה ברחבה על גודל התועלת אשר היתה מביאה לבני אדם שפה אחת אשר היו מסכימים עליה כלם פה אחד, שהוא לשון כל עם, אשר היתה יכולה להיות משותפת לכלם ולא היתה שייכת לאחד מן העמים אשר על פני האדמה.

כמה זמן מאבדים בני אדם על למוד לשונות זרות, ומה גדלה העבודה אשר יקדישו ללמודים האלה, ועכ"ז בעת עזבם ארץ מולדתם, אין לאל ידם לדבר כהוגן עם בני אדם הרומים לנו. כמה זמן, עבודה, וכסף מאבדים

הלשון, הלא הוא אחד מעמודי ההשכלה ואך
 בזה נבדלנו מבהמות שדי וחיתו יער. הלשון הוא אחד
 מהגבולים ויסודי השנאה אשר בין עם לעם, כי היא
 לוקחת חלק בראש עת יפגוש איש את אחיו. אם איש
 לא יוכל להביע מחשבתו אל רעהו הלא ישמה מעליו
 ויעבור. אם נפגוש חבר אנשים, אין לנו לשאול: מה
 הנה מחשבותיהם הטריניות, באיזה מחלקי הארץ נולדו
 איפה גרו אמותיהם לפני אלפי שנים, — אולם רק
 כאשר פותחים את פיהם בשפה ברורה נדע כרגע כי
 האנשים האלה זרים לנו. כל מי שהתגורר בעיר הנושבה
 מבני עמים שונים, המתנגדים זה לזה במחשבותיהם
 ובמטרותיהם, הוא יכול להבין את התועלת הגדולה
 שהיתה יכולה להביא לבני אדם לשון כל עם אשר
 היתה יכולה להיות עכ"פ בארצות הנושבות מעמים
 שונים — ללשון המדוברת והשלמת, בלי התערב לחיי
 שפה של כל עם ועם.

ומה אדבר עוד מהתועלת הגדולה שהיתה יוצאת
 מזה על כל צעד וצעד, לחכמה ולרעת, למסחר ולכל
 דבר. מי שהקוראים אשר לפעמים עלה הדבר הזה
 במחשבתו, והתבונן עליו בשום לב, הוא יודה, כי כל
 איש מכין יודע, היה נותן כל אשר ביכלתו, לוא יכולנו
 להגיע ע"י זה לשפת הכלל. לכן כל בחינה המקרבת
 אותנו למטרה הזאת אף אם תהיה חלושה ולא שלמה
 כראוי, מהראוי לשים עליה לב. —

להענין הזה אשר אני גותן בזה לפני אנשי תבל

הקדשתי מבחר ימי חיי, ואקוה אשר גם הקורא בשומו
 לבו אל הענין הנעלה ההוא, יקדיש לו גם הוא מעט
 פנאי בלב ונפש חפצה ויקרא ברוח נכון את כל דברי
 המחברת הזאת עד תומה.

לא אחפץ להעביר פה תחת שבט הבקורת את
 הבחינות השונות אשר נסו אנשים שונים לברוא לשון
 הכלל, אך על זה אעיר את הקורא כי בכל כחם
 וגבורתם לא בראו רק שמה חדשה להציא — בקיצור
 נמרץ — את המחשבה אשר תעלה על לבנו או הקלו
 לנו כללי הדקדוק, ושנו את המלות הנמצאות באיזה
 לשון — במלות אחרות כאות נפשם.

הנסיונות של החלק הראשון אשר הזכרתי פה,
 היינו לקצר את המאמרים היו מסובכים כל כך, עד כי
 לא היה להם תוצאות ובכך היו כנפל אשת בל הזה
 שמש, ולא מצאו להם מהלכים בין החיים. ומה שנוגע
 לנסיונות של חלק השני, היינו להקל כללי הדקדוק,
 ושנוי המלות, — אלה נכונים היו להקרא בעדק בשם
 לשון, אולם לא בשם „לשון הכלל“ כי לא היה להם
 דבר כללי המשותף לכל עם ועם. הם אני ולא אדע,
 מדוע קראו המחברים האלה ללשונויהם בשם „שפת
 הכלל“ האם רק בעבור זה כי בכל העולם לא נמצא
 אף איש אחד, אשר היינו יכולים לדבר עמו בלשונות
 האלה! אם רק השם בעצמו יתן המשפט להלשון להקרא
 בשם „שפת הכלל“ — הלא באופן זה כל לשון הנוהגת
 בעולם תוכל להקרא בשם כזה ע"פ חפץ כל איש ואיש.

ויען כי הבחינות של המחברים האלה נוסדו רק על התקוה כי בני תבל ישישו לקראת ההמצאה ההיא וכלם בפה אחד יעריצוה ויקדישוה, ודבר ידוע הוא, כי הסכמה כללית לבחינות בדברים שאין להם תועלת בטוחה, איננה כמעט באפשרות — לכן אין להתפלא על זה אם הבחינות האלה עלו בתוהו, לא הצליחו ולא עשו פרי. רוב יושבי תבל לא שמו לבם אליהם ואלה אשר התבוננו ע"ז אמרו: מה בצע כי נאבד זמן ללמוד שפה כזאת אשר איננה טובנת לאיש? אחר מבלעדי המחבר, ראשית כל, אמרו, ולמדו כל יושבי תבל את השפה הזאת או לכל הפחות איזה מילליאן אנשים, ואז אקרב גם אנכי ללמוד אותה. — מסכה זו לא באה, עד הנה לידי גמר, המצאה כזאת אשר היה בכחה להביא תועלת רבה לכל איש הלומדה לוא אך הי' מקודם מספר אנשים הלומדים ומבינים אותה ולעומת שנולדה ההמצאה — כן נאבדה מתוך הקהל.

אם לאחת מהבחינות האחרונות ממין הזה הנקראת „וואלאפיק“ צלחה — לפי דעת אנשים — להרבות מספר לומדיה, — הוא רק מסכה שהמחשבה בעצמה, „מחשבת לשון הכלל“ נעלה הוא מאד, ויש לה כח המושך למשוך אליה את המתימרים בכבוד ההמצאה אם אוהבי חדשות היכולים לפנות דרך לכל ענין חדש הם מקדישים עתותיהם לכמו אלה, בתקותם אולי, יבא הענין לידי גמר.

אולם מספר בעלי ההויה האלה הלא יגיע לאיזה

גבול* ויעמוד. ובאי עולם המביטים ברוח קר על דבר כזה לא יחפצו להקדיש זמנם, למען יוכלו לדבר עם מתי מספר. והלשון הזאת והבחינות אשר לפניו, הלכנה בתוהו ותאבדנה מבלי הביא כל תועלת לעולם. הדבר הזה, הוא ענין, לשון הכלל מלא כל חדריו לבכי בשכבר הימים. אך יען כי לא מצאתי בי כשרון גדול מכשרונות המחברים אשר יגעו לריק וילדו לבהלה ולא ראיתי אשר יפה בזה כחי מכחם, — הייתי נאלץ להתענג ימים רבים רק על המחשבה בעצמה ולהשתעשע בלי כונה — רק בהחקירה על אודותיה.

אולם החקירה הולידה בי כלאחר יד איזה מחשבות טובות ונאות, והן הן העירו בי ויקי החשק להוסיף אומץ בהעבודה הזאת, ותכיאנה אותי לידי נסיון, לנסות אם לא יעלה בידי לנצח ע"י שיטה אחת את כל המכשולים העומדים לשמן על הדרך העולה לבריאת „לשון הכלל“ ולעשותה ללשון המתהלכת בין רבבות אנשים; אנכי אדמה, כי הדבר הזה, אם מעט ואם הרבה, עלה בידי; לכן הנני בא כעת לפני משפט נבונים עם פרי עמלי זה שעמלתי בו שנים רבות.

השאלות היותר גדולות בענין הזה אשר היה עלי לפתור אותם בכי טוב הן הנה אלה:

(א) שהלשון בעצמה מחויבת להיות

* ממספר הגדול של החוברות שנמכרו, אין להביא ראיה על מספר התלמידים שלמדו הלשון למען יוכלו להשתמש בה.

נקלה מאוד, עד כי הלימוד לא יחשב לעבודה, רק — כשעשועים. —
 (ב) אשר כל היודע את הלשון ההוא יוכל — תיכף אחר למדו אותה לגלות בה מצפוני לבבו לבני עמים שונים, מבלי הסתן עד כי תנשא השפה הזאת לשפת עולם או עד כי ירבה מספר החברים, — במלים קצרים, שיהיה כח ביד הלשון הזאת לעמוד ולשרת (תיכף אחר הולדה) להצרכים ולהענינים אשר בין עם לעם, (ג) למצוא אופן המנצח את המכשול הגדול על הדרך הזה — הוא הקרירות השלטת בלבבות בני האדם להמצאה חדשה כזו — ולהביא את האנשים האלה לידי התעררות שיקומו כלם כאיש אחד (כל אחד בפני עצמו) לאחוז יחדיו בהשפה החדשה כשפה חיה, מבלי השתמש באיזה מפתח הפותח שערי הלשון (המכביד את הדבר על הלומדים) רק בעתים רחוקות באין ברירה.

בין כל הבחינות אשר נסו מחברים שונים בזמנים שונים לפתור על ידן את שלש השאלות האלה, והציעו בחינותיהם לפני דעת הקהל בקולי קולות, בלי צדק ופלי משפט, לא היה בהן אף אחת אשר תפתור את השאלות כלן יחד, ולכל היותר נפתרה בכל

בחינה, אך אחת מן השאלות, בדוחק גדול ולא בריוח. מלבד שלש שאלות הכוללות האלה אשר הזכרתי פה, היה עלי לפתור גם שאלות אחרות, אך מפאת כי נופלות הן במדרגותיהן מן הראשונות, ועד השלש לא באו — לא אדבר מהם פה.

טרם אבאר לך ידיו (הקורא) הלמידו! את האופן בו אשתמש לפתור את השאלות הנ"ל, אבקשך הפעם שתשים לבך לחקור מקודם את השאלות בעצמן ולהתבונן עליהן מעט קט; ולא תבזה בלבך את האופן אשר בו הושמו המעקשים למישור, רק מטעם כי פשוט הוא מאוד. בעבור זה אני מבקש ממך זאת, — יען ידעתי אשר רוב האנשים מכבדים רק את הענינים הדברים הקשים להולמם, המתנהגים בכבודות, אשר לאו כל מוחא סביל דא, ובטוחים הם כי רק ענינים כאלה טובים ורבי התועלת המה; ולהפך, הדבר הקל והפשוט ישליכו אחרי גיוס ויביטו עליו בעין בוז ובשאט בנפש יבזוהו באמנם:

אם הדבר קל ופשוט — בלי תפונה אין בו תועלת כלל (וביותר רגילים המה בני ישראל להחליט החלטות כאלה על דרך: אסיא במגן — מגן שויא) וישבחו כי אין כלל בלי יוצא מן הכלל.

האנשים האלה, אם יראו מחברת מצערה כזאת, המכלכלת בקרבה כללים פשוטים מאוד ומובנים לכל אדם, נכונים המה לבזותה כלכם מבלי דעת כי החיפוש אתרי האופן הקל, הקיצור וההבאה את הדברים הנכבדים

לידי פשטות — זאת אך זאה, היתה העבודה היותר
כבדה לפני המחבר על זה היה מצטער, וזה עלה בירו.

L

את השאלה הראשונה פתרתי באופן זה :

(א) כללי הרקדוק הקלתי לתכלית הקלות באחוי
מצד האחד בכללי השפות החיות, למען הקל את הלימוד
על אלה היודעים איזה שפה חיה. — ומצד השני יגעתני
לבלי לשלול מאת לשוני את הבהירות, השלימות
והרכות. —

כל כללי הרקדוק של השפה הזאת יוכל איש
להתלמד במשך שעה אחת !!

עד כמה כללי הרקדוק כאלה מקילים לימוד
השפה, יוכל כל איש להבין ולדעת.

(ב) נתתי כללים לברוא על ידם מלות, ומסבה
הזאת הקטנתי מספר המלות הנחוצות ללימוד הלשון
ובדבר הזה, לא שללתי מן הלשון את עשרה וגדלה
אך להפך, הרביתי עשרה במאוד מאוד, יותר מעושר
כל שפה אשר על פני הארמה, בנתני להתלמיד את
היכולת להוציא מלות חדשות כאות נפשו ממקור
המלות, הידועות לו, ולעשות מהם מבטאים טובנים
לכל איש. את האופן הלזה ימצא כל איש ע"י הנוספות
והטילואים בהוסיפו וכחברו אותם להמלות הידועות

לו, ויצאו לו מלות חדשות אשר אין לו הצורך ללמוד
אותן ולזכרן. (למען הקל הלימוד נדונו גם הנוספות
והטילואים, כדון מלות. ונמצאים על מקומם באוצר
השרשים שלי) למשל :

(1) ההוספה mal תורה על היפוך המושג ; אם ידע
איש למשל כי המלה bon,a הוראתה „טוב“ מה נקל לו
לברוא את ההיפך מזה, היינו : את המלה „רע“ אם יוסיף
על הראשונה את ההוספה mal אז ישיג את המלה
mal,bon,a שהוראתה „רע“ כי למה לו לזכור מלה אחרת
על הוראת „רע“? — כן גם המלה Alta — גבוה,
mal,alta — נמוך. estim,i — בַּיִד mal,estim,i — הבזות
וכן רבים כמוהם. אם ידע התלמיד רק את ההוספה
„mal“ לא יצטרך עוד ללמוד אלפי מלות כאלה ולהעמית
אותם על כח זכרונו. למה לו, למשל, לזכור מלה
חדשה על הוראת „קשה“ אם יודע הוא את המלה „רַךְ“
ואת ההוספה mal (ההיפך) ? והוא הדין בהמלות „קר“
ו„זקן“ „טמא“ „רחוק“ „עני“ „חשך“ „בושה“ „שנא“ „ארור“
וכו'.

(2) ההוספה in תורה על „לשון נקבה“. לכן אם
רק נדע את המלה „את“ (frat,o) נוכל בעצמנו לברוא לנו
את המלה „אחות“ (fra,tin,o). „אב“ — patr,o — „אם“
patr,ino. נמצא, כי אך למותר לנו המלות „זקנה“, „בת“
„ארוסה“, „ילדה“, „תרנגולת“, „פרה“ ועוד.

(3) ההוספה u — כלי של איזה מעשה. למשל :

המלה tranç, i הוראתה: "להתוך" — trançil o "סבין".
לכן אין צורך בהמלות "גרזן", "משרק", "פעמון", "מחרישה"
ועוד מלות לאלפים, ואם אך ידע את ההוראה על
הפעולה אין לנו צורך למלה אחרת על הכלי, כי אם אך
נוסיף את ההוספה il על הפעולה יצא לנו הכלי.

(4) מלבד זה הצגתי לי כלל גדול אשר כל המלות
הזרות הלקוחות מלשונות שונות, והסכימו עליהם כל
העמים לא יחול עליהן בלשוני שום שנוי ותמורה, רק
כי יהיו נכתבות ע"פ כללי הכתיבה של שפת כל עם
אשר ערכתי במחברתי זאת, ובכן תספחנה על לשוני
ותשארנה בקומתם בצביונן ותיקונן, ובאופן זה, לא
יהיה הצורך להתלמיד ללמוד אלפי מלות כאלה הנודעות
כבר כמשתפות לכל העולם כמו: temperatur nerv,
telegraf, redaction, lokomotiv, wagon, figur, bo-
tanik, platine, form, centr, doktor, advokat, de-
klamation, eksploation, komedie, teatr, ועוד מלות
לאלפים.

בשביל הכללים הנ"ל וגם מסבת מעלות אחרות
אשר ללשונו ואשר אחשוב לי למותר להזכירן פה, —
נעשה הלשון הזאת קל מאוד ללמוד וכל העמל ללמוד
את הלשון, נוסד רק על דבר קל, היינו: לזכור רק
900 מלות (במספר הזה נמצאים גם ההוספות, החבורים
והמלואים) אשר מהם יוכל כל איש אפילו ההדיוט שלא
הצטיין בכשרונות נעלות — לברוא בעצמו כל המלות
והמבטאים הנצרכים בחיים בכל יום ויום (גם התשע

מאות מלות בעצמן נבחרו באופן כזה אשר איש משביל
ילמדם במהירות רבה).

למוד הלשון הזאת הנעימה במבטאה, העשירה,
והמובנת לכל העולם כלו (ראה להלן את הטעמים)
איננו דורש עבודה שנים אחדות כלמוד לשון אחרת
רק כל איש יוכל לדעת אותה בלי מות במשך
ימים אחדים (*).

II.

את השאלה השניה, היינו שכל היודע את הלשון
יוכל תיכף לגלות מצפוני לבבו על ידה. פהרנו באופן זה:
(א) הצגתי את המלות באופן כזה שלא יחול עליהם
שום שנוי ותמורה ע"י כללי הדקדוק, אך ברשות עצמה
עומדת כל מלה בלי שום שנוי בעולם.

אם תקחו איזה ספר שיהיה כתוב בשפה הזאת
תוכחו לדעת כי כל תיבה עומדת לעולם ורק
בדמות אחד, — בדמות ההוא בעצמו שנמצא
באוצר השרשים של הלשון הזאת, ולא תקבל לעולם
צורה אחרת. — המונות אחרות הנצרכות ע"פ דקדוק,

(* כל איש יכול לאמת את הדבר הזה, כי באחרונה נספחה
אל המהברת הזאת, מורה הלשון של"ם.

היחס אשר בין תיבה לתיבה וכדומה יצאו לפועל ע"י חבור מלות אחרות בלתי משונות. אולם יען כי בנין הלשון באופן הזה הוא דבר לא נודע לעמי אירופא וקשה היה להם הדבר להרגיל א"ע לזה לכן הטיית את האופן הזה לרוח לשונות אירופא כ"כ, עד שכל הלומד את לשוני ממחברתי בלי קרוא מקודם את ההקדמה (אשר למותר היא להתלמיד), — הוא לא ירגיש שבנין הלשון הזאת משונה הוא באיזה דבר משפת ארץ מולדתו. למשל: המלה הנ"ל, *frat, in, o*, הנה היא באמת מחוברת משלש מלות.

frat (אח). *in* (לשון נקבה). *o* (דבר שישנו בעולם, — היינו דבר שהוא אח ואשה ומה הוא? אחות). המלה הזאת מפורשת במחברת שלי באופן זה: *frat* — אח. אולם יען כי כל שם העצם יש לו בשפה הזאת אות *o* בסופו, להורות כי הוא שם העצם — לכן נחויף לחברה עם האות הזו ויהיה *frato*. ולמען תהפך המלה ללשון נקבה יורגו כלל, כי מוסיפים *in* ויען כי אות *o* מחויבת להיות תמיד בסוף התיבה, לכן באה ההוספה *in* בנתיים. נמצא כי להוראת מלת "אחות" תצא לנו מלה אחת של שלש רשויות *frat, in, o*, הקוים המבדילים בתיבה אחת נכתבים רק למען הברל בין החלקים השונים בתיבה ההיא.

באופן זה התרחבות הלשון ע"י ההוספות והמלוואים איננה עומדת לשמן להלומד והוא איננו

מרגיש, שמה שנקרא חבור, הוספה ומלוואים הוא באמת מלה בפני עצמה העומדת ברשות עצמה, אשר יש לה תמיד הוראה אחת, בלי הברל אם באה בסופה של התיבה, בתחלתה, באמצעה או כמלה בפני עצמה. גם איננו מרגיש שכל מלה מן המלות כאלה נוכל להשתמש או כמלה שרשית, מקודית, או כסימן ע"פ כללי הדקדוק.

היוצא לנו מזה שכל הנכתב בשפת "לשון כל עם" יהיה מובן תיכף הדק היטב לכל אדם ולא דוקא לאיש כזה אשר לא למד מקודם דקדוק הלשון, אך גם לזה שלא שמע מעולם על דבר השפה הזאת. את דברי אלה אפרש ע"פ משל: הנה רגלי הביאוני בין אנשים אשר שפתם זרה לי — למשל בין רוססים — ואינני מבין אף מלה אחת בלשונם. וההכרח יאלצני לקחת דברים עם אחד מהאנשים ההם. אז אקח פסת נייר ואכתוב עליו בשפת "לשון כל עם" למשל את הענין הזה:

Mi, ne scī,as kie mi las, is la baston, o, n ;

Ĉu vi ĝi, n ne vid, is ?

והנני מושיט לאיש המדבר בי, את פסת הנייר וגם אוצר השרשים של השפה הזאת בהעתקה רוסית ועל ההעתקה כתובים באותיות גדולות כדברים האלה: כל מה שכתוב בשפת "לשון כל עם". יכול כל איש להבין בעזר אוצר השרשים הזה. המלות אשר בהתחברן

en	en	האם	האם
vi	vi	אתה, אתם	אתה
gi	(gi	אותו) אותו
	(n	יחס הפעולה	
ne	ne	לא	לא
	(vid	ראה	(ראת.
vidi s ?	(is	מורה ע"ז העבר	

יחד יש להן מובן אחד נכתבות יחד רק החלקים מחולקים ע"י קוטן. למשל. המלה frat, in, o שיש בה מובן אחד; נתחברה משלש מלות וכל מלה עומדת במקומה באוצר השרשים ע"פ סדר אלפא ביתא".

והנה אם האיש אשר אנכי דובר אליו לא שמע מעודו על דבר השפה הזאת, הוא באמת יתפלא מקודם אך עכ"ז יקח מידי את פסת הנייר ויחפש אחרי כל מלה (וכן כל חלק) ע"פ שתורהו הכתובת אשר למעלה על אוצר השרשים, וימצא כזה כל מלה מועתקת ללשון רוסיא. — ובכן יקרא אחרי העתיקו את המלות :

Mi	mi	אנכי	אנכי
ne	ne	לא	אינני
sci, as	(sci	ידע	(יודע
	(as	מורה על עת ההיה	
Kie	kie	איפה	איפה
mi	mi	אני	} השארתי
las, is	(las	השאר	
	(is	מורה על זמן העבר	
la	la	ה' הידיעה	ה
boston, o, n	{ bost0n	מקל	} מקל
	{ o	מורה על שם דבר	
	{ n	יחס הפעול	

באופן זה הרוסי יבין היטב מה הפצתי ממנו. אם יאבה לענות לי, אז אתן לו את החלק השני של אוצר השרשים (הוא לשון רוסיא מועתקת, ל לשון כל עם") ועליו כתובים באותיות גדולות הדברים האלה: אם תחפצו לדבר דבר, בלשון כל עם" השתמשו באוצר השרשים הזה דרשו את המלות מעל הספר בעצמו, וההוספות והמלואים הבאים להורות כללי הדקדוק — דרשו מעל ההוספה לספר הזה המיוסדה על כללי הדקדוק, וכל חבור, הוספה, ומלואים תמצאו בכל חלק מחלקי הלשון השייך לו". ויען כי בההוספה לאוצר השרשים ימצאו כל כללי הדקדוק של לשוני כמו שנראה ממורה הלשון הנוכחי — מחולקים לכל חלקי הלשון, וכל חלק יכול רק איזה שורות, לכן לא יאבד המחפש, זמן יותר למצוא המלואים ע"פ כללי הדקדוק, מאשר יאבד זמן למצוא

המלה בעצמה באוצר השרשים. ודוק.
אחלה פאת פני הקורא לשים לבבו לדברים
הנ"ל הנאמרים פה. כי אף שהם קלים להבין. אך
נשגבים הם ביחס לעניננו.

דבר ברור הוא, כי בכל לשון אחרת לא הוכלו
להחליף מחשבותיכם עם איש כזה אשר לא הדעו
לשונו, אף אם יהיה בידכם אוצר השרשים המובחר
שבמובחרים, כי מי שאיננו בקי במוב איזה לשון
מלשונות אירופא, ובדקדוקה, לא יועילו לו כל
אוצרות השרשים בעולם, משא"כ בשפה שלי, אין מן
הצורך לדעת לא את הלשון ולא דקדוק הלשון, כי
אוצר השרשים בעצמו יוליך את המחפש מישרים ולא
יבשל.

למען ימצא איש כל מלה מלשונות החיות
באיזה אוצר השרשים, נחוץ לו לדעת מקודם מקור
המלה, והידיעה הזאת היא דבר קשה מאוד למי
שאיננו יודע את הלשון ההיא על בוריה, כי כל מלה
נושאת עליה שנויים רבים ע"פ כללי הדקדוק, להוראת
המין, המספר, הזמן, היחס וכו', וכל אלה משנים
צורת השורש עד שאי אפשר כמעט לברור את התוך
מהקליפה. לכן מי שאינו בקי מקודם בטיב הלשון,
לחנם ייגע ויעמול למצוא את המלה באוצר השרשים,
וגם אם ימצא אחרי עמל רב את המלה ההיא, לא
העזר לו המציאה ההיא במאומה להבנת הענין.
אם אכתוב למשל את הענין הפשוט הנ"ל בלשון

אשכנז: „איך וויים ניכט, ווא איך דען שטאקק
געלאססען האבע; האבען זיא איהן ניכט געזעהען“.
כי שאיננו בקי בטיב לשון אשכנז, ימצא
באוצר השרשים כזה:

איך (אנכי). וויים (לבן). ניכט (לא). ווא
(איפה) איך (אנכי) דען (?) שטאק (עליה, מקל),
געלאססען (שקט) האבע (הוין). האבען (יש ל) זיא
(היא, הם) איהן (?). ניכט (לא). געזעהען (ראה).
ובכן יצאו לו מהחפוש הזה הדברים האלה:
אנכי לבן לא איפה אנכי? עליה. מקל. שקט.
הוין יש ל, היא, הם. לא ראה.

ואיה איפה החכם אשר ימצא פתרון הדברים
האלה, הנראים כחדה סתומה?

ואף אם תציירו בדמיונכם לשון אשר כללי
הדקדוק שלה הם פשוטים במאוד מאוד. ותרגומי
המלות הם תמידים ומכוונים זה לעמת זה, תרגום
ידוע לכל מלה ומלה, עכ"ז למען יבין האיש —
שאנחנו מדברים עמו — בעזרת אוצר השרשים
את הכתב אשר כתבנו למענו על פסת נייר, מהצורך,
לא לבד שילמוד האיש הזה מקודם את כללי הדקדוק,
אך גם שיתרגל בעבודה ההיא כל כך, עד אשר
יוכל להבין ולהפריד את השורש מהשנויים שקבל
השורש ההוא ע"פ כללי הדקדוק. ולפ"ז היתה השפה
מביאה תועלת רק לאנשים משכילים במספר ידוע,
ובחסרון אנשים כאלה לא היתה תועלת כללית הלשון.

כי אם השבו למשל במרכבת שביל הברזל, והחפצו לשאול את פי שכנכם היושב אצלכם, כמה רגעים תעמוד המרכבה בתחנות פלונית. "לא תוכלו לתת לו עצתכם, כי ילמוד מקודם את כללי הדקדוק של לשונכם. אולם אם תדברו בלשון, שפת כל עם" הוכלו תיכף להביע רוחכם לכל איש מכל אומה ולשון, אף כי איננו יודע את השפה ההיא, ולא שמע אדותיה מעולם. כל ספר הנכתב בלשון כל עם" יוכל כל איש דקדוא בנקל בעזרת המפתח (הוא אוצר השרשים) בלי שום הכנה, ואף בלי קריאת איזה הקדמה המבארת אופן השתמשות בהמפתח (כי להמחברת הנוכחית נצרפו דוגמאות הלשון ואוצר השרשים ויוכל הקורא להוכיח אדות זה) ואיש משכיל, כמו שנראה להלן, לא יצטרך כלל להשתמש באוצר השרשים.

אם תרצו לכתוב, למשל, לאיזה איש ספרדי במאדריד, אך אתם אינכם יודעים את לשונו, והוא גם הוא איננו יודע את לשונכם, וספק לכם אם יודע הוא "לשון כל עם" או אם שמע אדותיה, עכ"ז תוכלו ברוח שקטה לכתוב אליו, ותוכלו להיות בטוחים כי הוא יבין דבריכם על בורים, כי על פי אופן פירוד המלות אשר על יסוד הזה נבנתה השפה הזאת, כל אוצר השרשים המכלכל כל התיבות הנחוצות בחיי יום יום, לא יכיל בקרבו יותר מחצי גליון ובנקל יכנס אל המעטפה (קאנווערט) הקטנה

שבקטנות, ויוכל כל איש לקנותו בעד איזה פרוטות מועתק לכל לשון אירופאית ודי בזה לכתוב מכתב בלשון כל עם". ולצרף אל האגרת הגליון "אוצר השרשים" המעתיק ללשון ספרד — והאיש הספרדי בלתי ספק יבין את דברי האגרת, כי האוצר השרשים לא לבד כי הנהו מפתח שלם להשפה — אך גם בעצמו מודיע ומבאר את העודתו ובאיזה אופן משהמשים בו.

ע"פ חבור המלות הגדול מאד בלשון הזאת, יש ביכולת כל אדם להביע חפצו — בעזרת האוצר השרשים הקטן הזה בכל הדברים הנחוצים לדבור המורגל בפי החיים. מובן מאליו כי המלות אשר משהמשים בהן רק לעתים רחוקות, מלות המלאכותיות וכן גם מלות זרות אשר — כפי שנוכל להחליט — נודעות הן בין רוב העמים והלשונות, כמו מאבאק טעאמר, פאבריק וכדומה נשמטו מאוצר השרשים הזה, ואם יהיה לכם הצורך להשתמש במלות האלה ולא תוכלו להחליפן באחרות (אם תהיו נאלצים להפשיך באוצר השרשים הכללי אשר יצא לאור אחרי זה למען יהיה אוצר השרשים שלם לשפה הזאת למצוא בו כל דבר אשר בעולם) אך את הכללי למוהר יהיה לשלוח אל האיש אשר הכתבו אליו האגרת, ותוכלו לבאר את המלות האלה בלשון האיש ההוא במאמר המוסגר. אם לא יקשה מכם הדבר הזה.

(ב) לכן על בנין השפה הזאת המבואר בפרק

הקודם, יש לאל ידי לדבר או להביע הפצו לכל איש שארצה, אך טרם שתתרחב השפה הזאת בתבל דבר אחד לא ינעם לי, כי אהיה נאלץ לחכות בכל פעם, כי האיש המדבר בי ימצא את הרעיון שלי ע"י מציאת התיבות וחבורן יחד.

ולמען הסר גם את המכשול הזה כמה שיש באפשרות (עכ"פ בהמתיקי סוד עם אנשים משכילים) עשיתי כך: חברתי את אוצר השרשים לא ממלות אשר לקחתי מכל הבא בידי ואשר הוצאתי מלבי כהפצו, רק כפי שהיה ביכלתי — לקחתי את המלות הנודעות כמעט כל איש חכם ומשכיל — למשל את המלות אשר ישתמשו בהן בכל הלשונות המושכלות השארתי בלי שנוי ותמורה; אך את המלות אשר מבטאיהן שונות בשפות שונות, בחרתי באלה אשר הן משותפות לשתי או לשלש שפות כלליות באירופא, או השייכות לשפה אחת אך פשוטות מאוד ונודעות לעמים האחרים. אם מבטא המלה שונה הוא בכל שפה, או התאמצתי למצוא מלה כזאת הדומה להראשונה בהוראתה בקירוב, או שלא נתפשטה בין המון העם אך נודעה בין העמים החשובים (למשל המלה "קרוב" אשר מבטאה שונה בכל שפה באה במקומה מלה לאטינית, "היותר קרוב" (praximus) אשר באופנים ובשנויים רבים משהמשים בו בכל הלשונות החשובות; אם אני נותן את המלה הלאטינית "praxim" החת המלה "קרוב" או יבין כל איש משכיל את הוראתה,

זכן שאבתי ע"פ רוב בעת הצורך מלשון לאמין כלשון המשותפת לחכמים בעמים שונים. אם סרתי לפעמים מדרך זה, הוא בעבור כי הייתי נאלץ לזה מפני איזה טעם. כמו: מפני שלא תמצאנה מלות דומות זו לזו, גם למען הקל על הכתיבה, "ארטאגראפהיע" וכדומה).

באופן זה אם תהיה לנו מרוצת מכתבים עם איש אירופאי מן המשכילים הבינונים, אשר לא למד מעולם הלשון הזאת לא אפונה כי יבין כל מכתבינו, ולא יצטרך להתייעץ בכל פעם באוצר השרשים ויפנה אליו רק בדבר המלות המוטלית בספק.

למען יוכח הקורא כי כנים כל הדברים האלה אשר דברתי עד הנה הנני מציג בזה לפני הקורא דוגמא מ"לשון כל עם"

(ה ע ר ת ה מ ע ת י ק) אחרי האלפא ביתא הנמצא בדף 45 יקרב הלומד לקריאה זו וישנה וישלש איזה פעמים למען יתרגל בקריאה. ואם יאבה גם להבין, עליו לחפש כל מלה באוצר השרשים הנמצא בסוף המהברת הזאת גם כל חבור והוספה בכל מלה, ויבין תיכף הכל אשר לכל.

את הדוגמאות האלה לא בארתי לכם ולא העתקתיים, ואף כי לא למדתם עוד את הלשון הבינו תיכף מה שכתוב בם בעזר אוצר השרשים. וזה לכם האות, כי הוכלו לכתוב מכתב אל הגר בארץ נכריה, ואם תצרפו לו את אוצר השרשים המועהק ללשונו, יבין מיד את מכתבכם.

akv,o de sub la ciel,o unu lok,o,n, kaj montr,u si,n sek,aj,o; kaj far,ig,is tiel. Kaj Di,o nom,is la sek,aj,o,n ter,o, kaj la kolekt,o,j,n de la akv,o Li nom,is mar,o,j.

יוסף בן אהרן
ד"ר דוד אביגדור

II Leter,o.

Kar,a amik,o !

Mi prezent,as al mi kia,n vizag,o,n vi far,os post la ricev,o de mia leter,o. Vi rigard,os la sub,skrib,o,n kaj ek,kri,os:

„cu li perd,is la sag,o,n ? ! Je kia lingv,o li skrib,is ? Kio,n signif,as la foli,et,o, kiu,n li al,don,is al si,a leter,o?“

Trankvil,igu, mia kar,a ! Mia sag,o, kiel mi almenaü kred,as, est,as tute en ord,o.

Mi leg,is antaü kelk,aj tag,o,j libr,et,o,n sub la nom,o „Lingv,o internaci,a“. La aütor,o kred,ig,as, ke per tiu lingv,o oni pov,as esti kompren,ata de la tut,a mon-d,o, se eĉ la adres,it,o ne sole ne sci,as la lingv,o,n, sed eĉ ankaü ne aüd,is pri ĝi;

I. El la Bibli,o *)

Je la komenc,o Di,o kre,is la ter,o,n kaj la ciel,o,n. Kaj la ter,o est,is sen-form,a kaj dezert,a, kaj mallum,o est,is super la profund,aj,o, kaj la anim,o de Di,o si,n port,is super la akv,o. Kaj Di,o dir,is: est,u lum,o; kaj far,ig,is lum,o. Kaj Di,o vid,is la lum,o,n, ke ĝi est,as bon,a, kaj nom,is Di,o la lum,o,n tag,o, kaj la mallum,o,n Li nom,is nokt,o. Kaj est,is vesper,o, kaj est,is maten,o—unu tag,o. Kaj Di,o dir,is: est,u firm,aj,o inter la akv,o, kaj ĝi apart,igu akv,o,n de akv,o. Kaj Di,o kre,is la firm,aj,o,n kaj apart,ig,is la ak-v,o,n kiu est,as sub la firm,aj,o de la akv,o kiu est,as super la firm,aj,o; kaj far,ig,is tiel. Kaj Di,o nom,is la firm,aj,o,n ciel,o. Kaj est,is vesper,o, kaj est,is maten,o—la du,a tag,o. Kaj Di,o dir,is: kolekt,u si,n la

*) בהספרים אשר יודפסו אח"כ, להיודעים כבר את השפה הזאת, יוכלו המדפיסים לעזוב את הקיום בהמלות המורות על חבור, הוספה, ומלואים, כי לאנשים האלה לא יחיה צורך עוד בהקיום, ובעצמם ידעו להבחין בין התיבות ובין מלואיהן והוספותיהן.

III. Mi, a pens, o.

Sur la kamp, o, for de l'mond, o,
Antaŭ nokt, o de somer, o
Amik, in, o en la rond, o
Kant, as kant, o, n pri l'esper, o.
Kaj pri viv, o detru, it, a
Ŝi rakont, as kompat, ant, e, —
Mi, a vund, o re, frap, it, a
Mi, n dolor, as re, sang, ant, e.

„Ĉu vi dorm, as? Ho, sinjor, o,
Kial tia sen, mov, ec, o?
Ha, kred, ebl, e re, memor, o
El la kar, a infan, ec, o?“
Kio, n dir, i? Ne plor, ant, a
Pov, is esti parol, ad, o
Kun fraŭl, in, o ripoz, ant, a
Post somer, a promen, ad, o!

oni dev, as sole aldon, i al la leter, o mal, grand, a, n foli, et, o, n nom, at, a, n „vort, ar, o“. Dezir, ant, e vid, i, ĉu tio est, as ver, a, mi skrib, as al vi en tiu lingv, o, kaj mi eĉ unu vort, o, n ne almet, as en ali, a lingv, o, tiel kiel se ni tut, e ne kompren, us unu la lingv, o, n de la ali, a.

Respond, u al mi, ĉu vi efektiv, e kompren, is kio, n mi skrib, is. Se la afer, o proponit, a de la aŭtor, o est, as efektiv, e bon, a, oni dev, as per ĉiuj fort, oj li, n help, i. Kian mi hav, os via, n respond, o, n, mi send, os al vi la libr, et, o, n; montru ĝi, n al ĉiuj loĝ, ant, oj de via urb, et, o, send, u ĝi, n ĉiu, n vilag, o, n ĉirkaŭ la urb, et, o, ĉiu, n urb, o, n kaj urb, et, o, n, kie vi nur hav, as amik, oj, n aŭ kon, at, oj, n. Est, as neces, e ke grand, eg, a nombro da person, oj don, u sia, n voĉ, o, n—tian post la plej mallong, a temp, o est, es decid, it, a afer, o, kiu pov, as porti grand, eg, a, n util, o, n al la hom, a societ, o.

„De l'patr^o, de l'vi^a la kron^o,
 Por mi gi ne estas havind^a!
 For, for li^a scep^{tr}^o kaj tron^o—
 Viⁿ mem mi dezir^{as}, amind^a!”

* *
 *

— „Ne eble!“ si al mi re^{dir}^{as}:
 „En tomb^o mi estas ten^{at}^a,
 Mi nur en la nokt^o elir^{as}
 Al vi, mi^a sole am^{at}^a!”

V. Ho, mi^a kor’.

Ho, mi^a kor’, ne bat^u mal^{tr}ankvil^e,
 El mi^a Brust^o nun ne salt^u for!
 Jam tenⁱ miⁿ ne pov^{as} mi facil^e,
 Ho, mi^a kor’!

Ho, mi^a kor’! Post long^a labor^{ad}^o
 Ĉu mi ne venk^{os} en decid^a kor’!
 Sufic^e! trankvil^{ig}^u de l’bat^{ad}^o,
 Ho, mi^a kor’!

Mi^a pens^o kaj turment^o,
 Kaj dolor^{oj} kaj esper^{oj}!
 Kiom de mi en silent^o
 Al vi ir^{is} jam ofer^{oj}!
 Kioⁿ havi^s mi plej kar^aⁿ—
 La junec^oⁿ—mi plor^{ant}^a,
 Met^{is} mem sur la altar^oⁿ
 De la dev^o ordon^{ant}^a!

* *
 *

Fajr^oⁿ sent^{as} mi intern^e.
 Vivⁱ ankau mi dezir^{as},—
 Io pel^{as} miⁿ etern^e,
 Se mi al gajul^{oj} ir^{as} . . .
 Se ne plac^{as} al la sort^o
 Mi^a pen^o kaj labor^o—
 Ven^u tuj al mi la mort^o,
 En esper^o—sen dolor^o!

IV. El Heine’.

En song^o princⁱⁿ^oⁿ mi vid^{is}
 Kun vang^{oj} malsekaj de plor^o,—
 Sub arb^o sub verd^a ni sid^{is}
 Ten^{ante} siⁿ kor^o ĉe kor^o.

1897
 1898
 1899
 1900
 1901
 1902
 1903
 1904
 1905
 1906
 1907
 1908
 1909
 1910
 1911
 1912
 1913
 1914
 1915
 1916
 1917
 1918
 1919
 1920
 1921
 1922
 1923
 1924
 1925
 1926
 1927
 1928
 1929
 1930
 1931
 1932
 1933
 1934
 1935
 1936
 1937
 1938
 1939
 1940
 1941
 1942
 1943
 1944
 1945
 1946
 1947
 1948
 1949
 1950
 1951
 1952
 1953
 1954
 1955
 1956
 1957
 1958
 1959
 1960
 1961
 1962
 1963
 1964
 1965
 1966
 1967
 1968
 1969
 1970
 1971
 1972
 1973
 1974
 1975
 1976
 1977
 1978
 1979
 1980
 1981
 1982
 1983
 1984
 1985
 1986
 1987
 1988
 1989
 1990
 1991
 1992
 1993
 1994
 1995
 1996
 1997
 1998
 1999
 2000
 2001
 2002
 2003
 2004
 2005
 2006
 2007
 2008
 2009
 2010
 2011
 2012
 2013
 2014
 2015
 2016
 2017
 2018
 2019
 2020
 2021
 2022
 2023
 2024
 2025

Nom,o:

Adres,o:

PROMES,O.

Mi, sub,skrib,it,a, promes,as
el,lern,i la propon,it,a,n de d-r,o
Esperanto lingv,o,n internaci,a,n,
se est,os montr,it,a, ke dek milion,-
oj person,oj don,is publik,e tia,n
sam,a,n promes,o,n.

Sub,skrib,o:

Nom,o:

Adres,o:

PROMES,O.

Mi, sub,skrib,it,a, promes,as
el,lern,i la propon,it,a,n de d-r,o Es-
peranto lingv,o,n internaci,a,n, se
est,os montr,it,a, ke dek milion,oj
person,oj don,is publik,e tia,n sam,-
a,n promes,o,n.

Sub,skrib,o:

III

הנה גמרתי חקירת המעלות הראשיות של לשוני;
 הראיתי לדעת את התועלת אשר תצא ממנה להלומדים
 אותה; הוכחתי כי הצלחתה וקיומה של השפה הזאת
 איננה תלויה כלל בזה, אם יקבלוה יושבי תבל
 בסבר פנים יפות או לא, וכי באמת יש לה המשפט
 להקרא בשם „לשון כל עם“ אף אם ירחוה כלם
 בשהי ידים, וכי באמת נותנת היא היכולת לכל אשר
 למד אותה, לכלכל דבריו עם כל איש, יהיה מאיזה
 עם ולשון, אם אך יודע לקרוא ולכתוב.

אך לשפתי זאת יש ג"כ מטרה אחרת: המעט
 לה להקרא בשם „שפת כל עם“ כי לה המשפט
 להקרא „לשון כללי“ היינו לעלות בגרם המעלות,
 למדרגה כזו שכמעט כל אנשי תבל היכולים לקרוא
 ולכתוב יוכלו בנקל לדבר בשפה הזאת.

אם אחשוב כי בני אדם יתמכו בענין הזה —
 הוא דבר אשר אין לו שחר. ולוא אחשוב כך, אהיה
 כאורג קורי עכביש, וכבונה בית על יסוד רעוע.
 יען כי רוב בני אדם אינם אוהבים להמוך באיזה ענין
 אשר אין לו עוד מהלכים בתבל, וחפצים רק בדברים
 נגמרים העומדים בצביונם ובתיקונם. לכן התאמצתי
 למצוא אופנים המביאים אל המטרה בלי עור וסעד
 מצד הכלל.

אחד מן האופנים האלה אשר אבאר פה

בפרטות, הוא כעין „קבוץ דעות הכלל“.

לוא שם לבו הקורא, לכל הדברים אשר
 דברתי עד כה, היה בא אל ההכרה הפנימית, כי
 למוד „לשון כל עם“ הוא לו כדבר רב התועלת
 ומתן שכרה בצדה בעד היגיעה הקטנה אשר עליו
 להקדיש ללמוד הזה. ע"כ בצדק יש לי המשפט לקוות
 כי השפה הזאת תיכף בהולדה מחויבת להתקבל טאת
 רבבות אנשים. אולם חפצתי להוציא הדבר אף מידי
 ספק כל שהוא, לבלי הטעות את נפשי בתוחלת
 טרהיבת עין, ולכן הנני מחליט, כי בזמן הראשון בצאת
 השפה הזאת על פני תבל יהיו החפצים בה רק מתי
 מספר, וכי רק מעט מועיר יהיה מספר האנשים אשר
 יסכימו כי השפה הזאת דיה להיות רבת
 התועלת, ולא יהיה איש אשר יקדיש לה אפילו
 שעה קלה. כי רוב הקוראים או לא ישימו לבם לזה
 כלל, או יען כי יסתפקו בדבר, אם לא יגעו לריק,
 לא יקרבו ללמוד את הלשון מדאגה מדבר, פן יחשבו
 בני אדם לבעלי הזיה ולאנשים החיים בעולם המחשבה
 (ומפני חשד כזה הלא ינוסו רוב אנשים בימינו אלה,
 כאשר ינוס איש מפני הארץ).

ובכן מה לעשות, למען הטות לבות אנשים
 רבים — בעלי נמוגי לב כאלה — לקרבה אל המלאכה
 ללמוד שפת כל עם?

אם נחדור הוך קרב ולב כל איש מאלה הרכי
 לב, או יודע לנו: כי כמה שנוגע לגוף הענין, היינו

להת מהלכים בתכל לשון כל עם, לא יתנגד לזה כל איש, אדרכא, רעת כל אדם היתה נוחה מזה עד מאור, לוא התפשט ידיעת לשון כל עם, בין כל באי עולם, אולם כל איש היה רוצה שידע את השפה בלי עמל ויגיעה מצדו, שובוא מלאך וילמדנו אותה בעורנו עומד על רגל אחת, וכאשר יקום פעם בבקר לא עבות יחל לדבר פתאום בלשון הזאת, ועמו כל האנשים היודעים לקרוא ולכתוב. רק באופן כזה, היו הרבה קופצים על שפת כל עם. וגם האיש אשר לבו יגוד כנוד הקנה במים, יגש אל הלימוד ברוח נכון ובנפש חפצה. כי איך יתרחק האדם מלימוד שפה כזאת אשר יש לה כמה מעלות טובות הנזכרות לעיל, ואשר הסכימו עליה רוב בני אדם היודעים לקרוא ולכתוב, והדורשת רק זמן קצר מאד ללמדה, הלא אז רק אז יהיה הפורש מהלימוד הזה רק שוטה ופתי.

למען תת לאנשי תבל דבר עשוי ומתוקן, לבלי חמתן לשתדלנות ולעזרה מצד איזה איש. ולמען יוכל לבוא לירי פעולת אדם הרעיון אשר באיזה בוקר לא עבות יקומו רוב בני אדם היודעים קרוא וכתוב והנוח עליהם הרוח לדעת את „שפת כל עם“ בלי עמל ויגיעה, או עכ"פ יבטיחו כלם בפה אחד ובלב אחד בגלוי לעיני כל העם, כי ילמדו אותה, — למען הוציא מכה אל הפועל את הדבר הזה, הנני עושה באופן האמור פה.

המחברת הזאת התפשט בכל העולם. אינני דורש מהקורא ללמוד תיכף את הלשון. גם לא להקדיש לזה אף עמל ויגיעה כל שהוא, זמן כל שהוא, או כסף כל שהוא; את כל זאת איננו דורש מהקורא כלל, אך דבר קל מאד אני מבקש מאת הקורא לעשות לטובת הרעיון הגדול הזה כי יקה את העט בידו על רגע אחד, ויכתוב איזה מלות על אחת הפתקאות הרצופות להמחברת הזאת (דף 33) ואת הפתקא הזאת ישלח אלי ע"י שליח או ע"י הכידואר. הלא מצער היא, ובוה תעור השפה הזאת ותצלח למשול בפי כל באי עולם.

תוכן הפתקא הוא זה:

„אני הח"מ מבטיח בזה ללמוד את „לשון כל עם“ אשר הציע. הדר עספער אנמא, באופן, אם יגלה הדבר, כי עשרת מיליאן אנשים נתנו הבטחה כזאת קבל עם“ ואחר זה יחתום את שמו, ויניח את חותמו* (זיעגעל) ומעבר השני של הפתקא יכתוב באר היטב שמו ושם משפחתו וכל כתובתו (אדרעססע).

מי שיש לו מעם מספיק להתנגד ל„שפת כל עם“ ולערער עליה, יאבה במובו לשלוח את הפתקא אחרי מחקו מקודם את התוכן הנדפס עליו ואחרי כתבו עליה המלה „Kontraü“ (הנני מתנגד).

* כי שאין לו חותמת, יוכל להשתמש בחותמת של

חברו, וחברו זה יקיים חתימתו.

כל הרוצה באיזה אופן שיהיה ללמוד את הלשון הזאת, מבלי להמתין על מספרי החתומים המבטיחים, יאבה בטובו לשלוח את הפתקא, אחרי מחקו מקודם את החלק השני של הוכנה (היינו הנאי של "עשרת מיליאן אנשים") ואחרי כתבו עליה המלה "Sen, kon-dic, e (בלוי הנאי) . —

לחתום על ההבטחה הנ"ל הלא דבר נקלה הוא, ואיננו דורש מרחק ויגיעה, ואם כל המחשבה הזאת תעלה בתוהו ולא תצא לפעולת אדם, אז הלא נקי יהיה החותם מהבטחתו; כי החובה מוטלת עליי רק אז ללמוד את הלשון, אם יגיע מספר הרוצים בזה עד עשרת מיליאן בעלי קריאה וכתובה; אולם הלא אז לא תהיה זאת להחותם למעמסה, כי אז יקרב לזה ברצון טוב אף אם לא היה מתחייב לזה מקודם. אך בחתימתו על הפתקא בלי שום נזק לעצמו — יקח חלק בדבר שעומד ברומו של עולם, ויהיה אחד מן המוציאים מכח אל הפועל רעיון גדול ונשגב לטובת האנושיות.

אם מספר הפתקאות יעלה לעשרה מיליאן, אז יודפסו כל השמות וכתובות של המתחייבים בחוברת מיוחדת, וממחרת היום אחרי צאת החוברת הזאת לאור, יולד גוי פעם אחת, המון אדם רב של עשרת מיליאן ויותר התחייב בפומבי ללמוד "לשון כל עם" ובאופן זה — כל השאלה כלה נפתרה.

לכל ענין ועסק יכולים בני אדם לאסוף

חתימות, אמנם לא כל אחד רוצה לתת חתימתו, אף כי הענין יהיה נעלה מאד ונחוץ להכלל. אך אם החתימה תעזור להביא לידי גמר ענין נעלה, ואיננה מחייבת את החותם לאיזה קרבן מצדו, ואיננה מביאה לו נזק כל שהוא, לא נזק חומרי ולא מוסרי, ואיננה דורשת ממנו שום עמל ויגיעה, באופן כזה נוכל לקוות בצדק, כי לא ימנע איש את חתימתו לדבר הזה.

באופן זה מניעת החתימה לא תחשב לעצלות, אך לעזוב פלילי, לא לרפיון ידים בענין הנוגע לטובת הכלל, אך כעושה בודק לעצור בעד ענין הכלל הקרוב להתפתח. באופן כזה קשה יהיה מאד למצוא הצטרקות למונע את החתימה. אך נלמד זכות על המיוחסים שבעם, המתגאים ביחוס משפחה, ביחוס חכמה או כסף, כי ייראו לבלי יהולל כבודם אם שמם יתנוסס אצל שמות נחותי דרגא. אולם תקותי תאמצני כי מעט יהיה מספר אנשים כאלה, אשר בשביל איזה גאווה אוילית ירצו לעצור בעד רעיון נעלה — שהוא לטובת מין האנושי — לבלי יהרחב בעולם. —

דבר נעלה הוא מעל כל ספק, כי נגד הענין בעצמו לתת מהלכים "לשפת כל עם" בכלל, לא יוכל איש לערער ולהתנגד במאומה, יוכל אך להיות כי יקום איזה מערער רק נגד היסוד אשר עליו בניתי אנכי את הבנין הזה, ונגד ההכנית אשר נתתי לו

אנכי בזה, לכן החובה על איש בזה לערוך מחאה נגד מלאכתי זאת ולשלחה אלי.

יהיה באיזה אופן שיהיה, מוטלת החובה על כל איש מבעלי הקריאה והכתיבה להגיד חות דעתו בענין הגדול הזה, ולא להפטר בשתיקה נרידא. החובה הזאת מוטלת על כל איש, זקן ונער, זכר או נקבה, יהיה מאיזה מפלגה שתהיה, עוסק באיזה עסק שיהיה, עשיר או עני, רב, סוחר, מלמד, מורה, פקיד או בעל מלאכה, כלם מחויבים להשמיע קולם, הן או לאו, בפרט כי הדבר הזה איננו דורש ממנו יותר מטורח של איזה רגעים לכתוב איזה מלות על הפתקא, ולא יותר מאיזה גדולים בעד שכר שליחתה אלי ע"י הבי דואר או ע"י שליח.

האנשים אשר שמותיהם לא יבואו בספר הגלוי דעת לא בין הטימונים ולא בין המשמאילים, לא יוכלו להצטרף אח"כ במאוסה בימים הבאים. הצטרקות לא שמעתי על דבר ההצעה של הגלוי דעת לא הנקה אותם ממעל ואשמה. הנני מבקש בזה מאת כל המו"ל מכתבי עת לכל עם ולשון אשר יאבו להודיע תוכן דברי ברבים, ואת כל איש פרטי מבקש אנכי ביותר להודיע הצעתי לאוהביו ומכיריו.

את כל זאת ראיתי לנכון להודיע בענין הזה. רחוקה ממני המחשבה כי לשוני שלם בתכלית

השלמות, וכי לא תוכל להיות שפה אחרת טובה ממנה, רק התאמצתי, כפי כחי ויכולתי, למלאות כל משאלות לב איש מה שיוכל רק לדרוש מלשון כל עם, ורק אחרי כי עלתה בידי למלאות אחרי כל התנאים אשר הצגתי לי (לבלי תגדל מדת המחברת הנוכחית, לא הזכרתי פה רק התנאים היותר חשובים), ואחרי חקירה ודרישה ועמל רב בענין הזה, הרהבתי עתה עוז בנפשי לצאת בעבודתי זאת לעין כל. אולם אדם אנכי ולא אל — ויכולתי למעות באיזה דבר, לחטוא נגד איזה חוק הלשון, או לעזוב איזה דבר מהדברים הנחוצים להלשון ביותר. לכן מרם אקרב אל המלאכה, להוציא לאור בלשוני אוצרות השרשים שלמים, מכתבי עת, ספרים וכדומה — הנני מניש מקודם את מלאכתי על שנה אחת לפני משפט אנשי תבל בעלי קריאה וכתיבה, יחד עם שאלתי ובקשתי אשר יאבו לשלוח לי חות דעתם על השפה החדשה אשר הצעתי. יודיעני כל איש במכתב, איזה שנויים תיקונים ומלואים וכי יחסרו פה לפי דעתו. העצות האלה אשר תבאנה לידי אקרב בתורה ואכתר באלה אשר תהיינה נחוצות ומועילות באמת, מבלי לגרוע בזה מעלות העצמות של הלשון, היינו: הקלות והפשטות להתלמד, ושתהיה מתאימה לצרכי ועניני עם ועם, בלי הבט על מספר התלמידים.

אחרי השנויים האלה למוצה, אשר יודפסו בחוברת מיוחדת, תקבל הלשון הזאת צורה מוחלטת.

ואם יהיה איש אשר יאמר כי השנויים והתיקונים האלה, אינם עוד בהכלית השלמות, אל ישכח האיש הזה, כי השפה הזאת גם להבא לא תנעול דלת בפני כל התיקונים הנחוצים, רק אז לא בידוי יהיה עוד המשפט לשנות ולהקן, רק לחכמי הדור אשר בידם יהיה מסור גורל הלשון הזאת.

יבר קשה הוא לברוא „לשון כל עם“ ולהת לו מהלכים בין העם. על זה מהנחוץ לשים לב; אולם אם הלשון תתקבל ותמצא לה מסלה בין יושבי תבל, אז חכמי לב הממונים על הדבר יוכלו לאט לאט לעשות כל התיקונים הנחוצים, ואפילו לשנותה שינוי גמור. מטעם זה ארהיב עוז בנפשי לבקש את הקוראים אשר טאווה סבה לא תהיה דעתם נוחה מלשוני, אשר רק אז ישלחו מחאותיהם תמורת הבטחותיהם, אם ימצאו לזה טעמים נכונים וחשובים, אם ימצאו בהשפה דברים המזיקים אשר גם בימים יבואו לא יוכלו להשתנות לטובה.

מלאכתי זאת אשר הקדשתי לה זמן רב ובריאת הגוף, הנני מציג כעת לפני משפט הקהל, כי כל איש אשר עניני האנושיות יקרים בעיניו, יתמוך בידי ויעזור כפי יכלתו להענין הוה אשר הצעתי.

כל אחד ידע בעצמו ויבין מדעתו, מה יוכל לעשות מצדו בגלל הענין הוה; רק על זה הנני מעורר את לב אוהבי „שפת כל עם“ כי העיקר הגדול אשר אליו אשר אליו צריכים אנחנו להקדיש כל השתדלותינו,

היא להביא לידי נטר את הנלווי דעת של כל הקוראים.

יעשה כל איש בזה כפי שידו משגת, ובזמן קצר אי"ה יהיה בידנו דבר יקר, אשר כל הימים מצטערים עליו אנשים ומעמיקים עצה אדותיו, יהיה בידנו — לשון הכלל. —

המחבר מבקש את פני הקורא, כי יאבה למלאית אחת מהפתקאות אשר לפניו בדף 33. כמו שקרא בהקדמה, ולשלחה להמחבר, ואת הפתקא השניה יחלק בין אוהביו ומיזדעזעו אשר טמנו יראו וכן יעשו. —

מורה הלשון שלם

ש ל

שפת כל עם* (*

(א אלפא ביתא

Aa, Bb, Cc, Ćć, Dd, Ee, (**Ff, Gg, Ğğ, Hh,
א ב צ ט ד ע פ ג ה

Ĥĥ, Ji, Jj, Ĵĵ, Kk, Ll, Mm, Nn, Oo, Pp,
ח י י י ק ל מ נ אא פ

Rr, Ss, Śś, TtUu, Üü, Vv, Zz, (***)
ר ס ש ט ז (קצרה) ז ו ז

* כמו בכל לשונות אירופא יש גם בלשון הזאת אותיות גדולות וקטנות. הגדולות באות בהתחלת כל ענין. בהתחלת המלות בדרך הכבוד. או בהתחלת שמות פרטים של אנשים. מדינות. ערים וכו'.

** סא רפה כמו במלת "כרחפת".

*** אחר שידע התלמיד להכיר כל אות, יתרגל בקריאה על דף 27 היינו יקרא כל שורה שם כעשרים פעמים עד שהקריאה תהיה שגורה בפיו.

הערות המעתיק

האלפא ביתא לכתובה היא ג"כ מהאלפא ביתא הרומית (לאטינית) הנכתבת. וכן גם בלשון פולניא משתמשים בא"ב ההיא וברוב לשונות איירופא.

אם ירצה הקורא להתרגל בכתובה, יכתוב כמה פעמים מדף 27 עד שיוכל לכתוב במהירות.

הערת המעתיק

(ב חלקי הלשון *)

1) Ia יבוא לפני שם העצם במקום הא הידיעה הן לפני לשון זכר והן לפני לשון נקבה, הן לפני לשון

* בחוברת הרומית של המחבר באו הכללים האלה בדרך קצרה. אולם מדעתי כי הרבה יהודים המבינים עברית אין לחם ידיעה בדקדוק לשון עברית, נאלצתי לעזוב את דרך הקצרה ולהאריך מעט וכן להוסיף בכמה מקומות, למען יהיה דבר השווה לכל נפש.

הערת המעתיק

העצם, ונתוספה ם בסופו להורות על יחס הפעול שהוא מקבל הפעולה.

סמני היחס הנשארים אשר בשפות אחרות, אין צורך בהם בשפה הזאת, כי במקומם באים מלות (Przyimek, Предлог פֶּאֶרױאָרַט) למשל de (בן) מן האב de la patr,o . — al (אל) אל האב al patro . — Kun (עם) עם הלחם (Kuu la pano) — por (בשביל) בשביל האבות por patr,o,j . —

(3) האות a באה אחרי שם התואר למשל blank,a לבן. סמני היחס של שם התואר הם ג"כ שנים כמו אצל שם העצם. סימן מספר הרבים הוא ג"כ ן אחר התיבה. המלה pli באה לפני שם התואר להורות על מדרגה גבוהה, למשל : blank,a לבן (ווייס) . pli blanka יותר לבן (ווייסער). והמלה plej באה לפני התואר להורות על מדרגה גבוהה למשל : plej blank,a הלבן ביותר (דער ווייסעסטער). המלה ol באה להורות היחס אשר בין התואר במדרגה הגבוהה ובין הדבר אשר בא במדרגה קטנה ממנו, והוא „ן" ובאשכנזית „אלס" למשל „יותר לבן משלג" (ווייסער אלס שנעע) . Pli blank,a ol neg,o . (4) שם המספר היסודי לא ישתנה.

unu (1) du (2) tri (3) kwar (4) kwın (5) ses (6) sep (7) ok (8) naü (9) dek (10) cent (100) mil (1000) .

יחיד והן לפני לשון רבים. למשל : ter,o ארץ (ערדע) la ta- (טאג) tag,o (דיא ערדע). g,o,j הימים (דיא טאגע).

(2) האות o באה אחרי כל שם דבר להורות כי הוא שם העצם. למשל patr,o אב, pan,o לחם. האות ן באה אחרי שם העצם להורות על מספר רבים. למשל dent,o שן, dent,o,j שנים frat,o אח, frat,o,j אחים.

סימני היחס (Przypadki, Падежи בייגעפֶּאַללע) אשר בלשון רוסיא ופולניא הם שבעה, ובלשון אשכנז הם ארבעה, אין בשפה הזאת יותר משנים, היינו הסימן הראשון, הוא הנושא המאמר (Именительный נאמינאטיף), והסימן הרביעי יחס הפעול או נשוא המאמר (Винительный אקוואטיף). להורות על סימן הראשון בא השורש בהוספת o בסופו המורה על שם דבר ולא יותר, רק לסימן יחס הפעול מוסיפים אות n, למשל : האב ראה את הלחם La patr,o vidi,s la pan,o,n . האב La patr,o הוא נושא המאמר כי הוא הרואה ובא בסימן הראשון, היינו השורש לברו בהוספת o להורות כי הוא שם דבר. הלחם La pan,o,n הוא נשוא המאמר כי הוא מקבל הפעולה, יען הוא נראה ע"י האב, לכן בא בסימן הרביעי היינו בהוספת n, נמצא כי המלה pan,o,n היא מלה אחת של שלשה חלקים, היינו pan לחם, ונתוספה o להורות על שם

העשירות והמאות נעשות ע"י חבור המספרים
למשל :

Ses dek (יג) dek tri (יז) dek sep (ששים) (שבעים והמשה) sep dek kwin (שלושים ושרשה Kwincient tridek tri

שם מספר הסרורי, (היינו ראשון, שני שלישי) נעשה ממספר היסודי ע"י הוספת a כמו אצל שם התואר. למשל: Kvar,a (רביעי) Sep,a שביעי.

שם מספר המיני Родо́вые числительные Liczebniiki wielorakie ערפיעלפאכונגסצאהלען, כמו בלשון אשכנז „צווייערלייא“ „דרייערלייא“, יתואר בהוספת מלת obl למשל: tri,obl,a (דרייערלייא).

שם מספר החלקי המורה על חלק מהשלם כמו מחצית, שלישית, יתואר בהוספת on למשל: Kvar,on,o (רביעית).

שם מספר הקבוצי המורה מספר ידוע בשם אחד קבוציי יתואר בהוספת op למשל du,op,o (בשנים).

שם מספר המחלק כמו שנים שנים באו אלנח אל התובה, שבעה שבעה איש ואשתו, יתואר בהוספת מלת po לפני התיבה למשל po kwin חמשה חמשה.

מלבד זה יכולים להיות שמות המספר עצמיים בהוספת o המורה על שם דבר בשם המספר, למשל unu,o (יחיד), גם שמות המספר בגדר תואר הפעל (Przysłówek, Нарѣчие), אומשטאנדסווארט) בהוספת

o, למשל unu,o ראשית, (ערשטענס), due, שנית (צווייטענס).

(5) שמות הגוף המנבילים את הגוף בבחינת הדבור הם. mi (אני), vi (אתה, אתם) li (הוא) gi (היא) הוא, על דבר שאין בו רוח חיים או על חיה ובהמה). si (כנוי החוזר כמו siebie ceбя, זיך, את עצמו). ni (אנחנו) ili (הם, הן) oni איזה בלשון רבים, כמו, איזה אנשים (אייניגע).

שמות הגוף המורים על כנוי הקנין כמו: שלי שלך, שלהם יוצאים ובאים משמות הגוף הנ"ל בהוספת אות a, כי דינם כמו שם התואר, למשל mi,a (שלי) li,a (שלו).

סמני היחס לשמות הגוף הם שנים, כמו אצל שם העצם, ולסימן הרביעי היינו ליחס הפעול מוסיפים אות n כמו אצל שם העצם, למשל mi,n (אותי) si,n (אותה).

(6) הפעל איננו משתנה ע"י גופים ומספרים, רק נשאר תמיד כמו שהוא (מלבד כי משתנה ע"י זמנים) למשל mi far,as (אני עושה) la patr,o far,as (האב עושה) ili far,as (הם עושים). כי המלה far,as נשארה בלי שינוי.

תמונות הפעל הן : זמן ההוה נגמר במלת as, למשל mi far,as (אני עושה).

במלת היחס de למשל *de* *si esta, s am, at, a de ciu, j* היא אהובה מכל,

(7) תואר הפעל *Przysłówek, Причастіе* (אומשטאנדסווארט) כמו נבנה היטב, אני דר פה, מקבל בסופו אות *e*, למשל *bon, e kan, ti*, לומר היטב.

המדרגות בתואר הפעל דומות למדרגות בשם התואר המשתמשות במלות *pli* וגם *plej* למשל: *mi, a fra, to pli bon, e kant, as* אחי מזמר היטב יותר *ol mi* ממני (כלומר, אחי מטיב לומר ממני).

(8) מלות היחס *Przyimek, Предлогъ* (פארווארט) משמשות כלן בסימן היחס הראשון, היינו בנושא המאמר.

ג) משפטים כללויים

- 1) כל מלה נקראת כמו שהיא כתובה.
- 2) הנגינה *Akcent, Удареніе*, אקצענט היא תמיד על ההברה שלפני האחרונה.
- 3) המלות המחוברות, נעשות ע"י חבור גרירא של שתי מלות (המלה העקרית באה בסוף) ונכתבות יחד, רק נפרדות זו מזו ע"י קו. ההוספות והמלואים הבאים ע"י כללי הדקדוק הנ"ל, נחשבים כתיבות בפני עצמן, למשל: *vapor, sîp, o* אניה קטור. מלת אחת היא המחוברת משתי מלות, מן *vapor* קיטור, ומן

ב) זמן העבר נגמר במלת *is* למשל *li far, is* (הוא עשה).

ג) זמן העתיד נגמר במלת *os*, למשל *ili far, is* (הם יעשו).

ד) דרך התנאי נגמר במלת *us* למשל *Si far, us* (היא היתה עושה).

ה) דרך הצווי נגמר במלת *u* למשל *far, u* (עשה עשו).

ו) התואר הבא בבחינת פעולה *Przysłówek, Причастіе* (*Jmiesłów* מיטטעלווארט) ובא בתור פועל, כמו: הנער הכותב. האגרת הכתובה, בזמן העבר נגמר במלה *int* למשל *far, int, a* מי שעשה (מלבד *a* המורה על שם התואר).

ז) אם התואר הנ"ל בא בזמן העתיד, נגמר במלת *ont* למשל *far, ont, a* מי שיעשה.

ח) אם התואר הנ"ל בא בתור פועל, בזמן ההווה נגמר במלת *at* למשל *far, at, a* (עשה).

ט) אם התואר הנ"ל בא בתור פועל, בזמן העבר נגמר במלת *it* למשל *far, it, a* הנעשה (כבר).

י) אם התואר הנ"ל בא בתור פועל בזמן העתיד, נגמר במלה *ot* למשל *far, ot, a* מי שיעשה (אח"כ).

הדבר המקבל הפעולה נעזר בכל התמונות ע"י הפעל *est* „היות“ (זיין) בתמונה מכוונת לזמן, ובתואר הבא בבחינת פעולה בזמן ההווה. ומשתמשים בזה

šip אניה. האות 0 הבאה בסוף היא ג"כ כתיבה בפ"ע ובאה להורות על שם דבר.

(4) תואר הפעל ne „לא” נשמט, אם באה אחריו מלה אשר הוראתה דומה למלת „לא” (פֶּערניי-נענד) כמו המלה nenian אשר הוראתה „מעולם לא” (ניעמאלס), למשל minenian vidis „מעולם לא ראיתי” ואין צורך לאמר mi ne nenian vidis.

(5) על השאלה „לאיזה מקום” (וואהין ?) באה המלה שהוא כתשובה על השאלה הזאת בהאות n המורה על סימן היחס הרביעי שהוא נשוא המאמר, למשל tie שם, (כלומר „במקום ההוא”) ואם מוסיפים האות n ונאמר tie n תהיה הוראת המלה „לשם” (כלומר „למקום ההוא”) Varsovio, n „לווארשא”.

(6) מלות היחס (פֶּארווארט) אשר בכל הלשונות יש לכל אחת ע"פ רוב כמה הוראות, ובעבור זה משמשות בשנים או בשלשה סימני היחס, בלשון הזאת כל מלה ממלות היחס יש לה הוראה בפני עצמה, ואין בזה ערכוביא, מלבד מלת היחס je שיש לה כמה הוראות פ, על, ל. ובאה באופן שהיחס איננו יוצא מטבע הדבר בעצמו, ואכאר זאת בדברים קצרים, למשל goj je tio „לשמוח מזה” פה באה מלת היחס je בהוראת ט (פאן) יען כי השמחה איננה יוצאת מטבע הדבר הזה בעצמו, אך מסבת הדבר הזה, mal, sa, no je la okuloj „חולה על העינים” פה באה מלת היחס n בהוראת על (אויף) יען כי

איננו חולה שוכב על העינים במלא טובן המלה, רק הוא חולה ס ס ב ת מחלת עינים. enu, o je la patrujo „געגועים לארץ מולדת”, פה באה מלת היחס je בהוראת ל (צו, נאך) יען כי הגעגועים אינם דומים להליכה לארץ, כי ההליכה מתקרבת אל הארץ, משא"כ הגעגועים הם מרחוק מעבר מזה, והארץ הוא מרחוק מעבר השני, נמצא שבמלה je משתמשים במקום שהיחס בין נושא המאמר לנשוא המאמר איננו טבעי.

להלשון אין בזה נזק כלל, כי בכל הלשונות יש בכגון זה כמה הוראות למלה אחת כמו שאמרתי אם אך באה עליה הסכמת ההרגל; ובשפה הזאת ניתן עירוב ההוראות רק למלה אחת je.

תמורת מלת היחס je יכולים להשתמש ג"כ בסימן היחס הרביעי בלי המלה je, בעת שלא נירא אם לא יהיה להמאמר שתי כוונות.

(7) המלות הנכריות אשר כל הלשונות כמעט קבלו אותן ממקור אחד כולל, אינן משתנות בהלשון הזאת כלל, רק נכתבות בדרך ובסגנון „שפת כל עם”; בהשנויים הנופלים במלה נכריה ע"פ כללי הדקדוק, טוב להשאיר רק השורש בלי שנוי, אבל כללי הדקדוק יוכלו להשתנות ע"פ כללי „שפת כל עם” למשל: תיאטרון teatro אבל אם אומר „בית תיאטרוני” בתכונת שם התואר, טוב להוסיף אות של שם התואר ע"פ כלל שפתנו, היינו dom teatra.

(8) הרשות להשמיט את הסוף של שם העצם
היינו האות 0, גם המלה la המורה על הא היריעה,
רק אז נחוץ למלאות את מקומם בקו בסופה של
התיבה, למשל, siller תחת siller, o : de l,mond,o
תחת de la mond,o.

חצי האות ן בא בכל המחברת הזאת עם שתי
נקודות מלמעלה כזה ן וצריך שיהיה כזה ן, כי כך
היא תמונתה המיד.

הנקודות הכאות בין חלקי האוהיות נרפסו
בכמה מקומות פה בטעות כזה (,) וצ"ל כזה (,)

אוצר השרשים

שפת הכלל ועברית

Vort.ar.o por Hebre.o.j

כל מה שכתוב בשפת הכלל יוכל כל איש להבין בעזרת אוצר השרשים הזה. המלים, אשר יש להם מושג אחד, נכתבים יחדיו, ונפרדות אחת מרעותה רק בקו קטן מלמטה, למשל המלה frati,n,o שיש לה מושג אחד, מחוברת מן שלש מלות, ונחוץ לחפש כל חלק לבדו פה בסדר האלפא ביתא.

A.

a בא בסוף התיבה לסימן שם התואר למשל
hom,a איש — hom,a (מעגשליכער).
acid חמץ (זויער)
acet קנה (קויפען)
ad בא בסוף התיבה להורות על פעולה שנעשה
לא בבת אחת כי אם בהמשך איזה עת למשל ir
הלוך (בפעם אחת) ira,d (כמה פעמים).
danc מחול (טאנץ) dancad ריקוד.

La part,o,n inter,naci,a,n en tiu ĉi
verk,o mi tra,rigard,is kaj trov,is, ke ĝi
est,as sen,erar,a.

D^{ro} Esperanto.

את הדברים הנ"ל כתב הד"ר עספער אנטא
על המחברת, בלשונו:
את החלק של שפת-כל-עם בחוברת הזאת
ראיתי ונוכחתי כי נקיה היא משגיאות.

ד.ר. עספער אנטא

amas גל (הויפען) המון, (מענגע)
 amik אוהב (פריינד)
 an תושב (איינוואהנער) חבר (מיטגליד)
 regn, an : למשל : מדינה אורח (כירגער) Var-
 sovi, an תושב ווארשא (ווארשויער) .
 angul פֿנה, זויט (ווינקעל)
 angel מלאך (ענגעל)
 anim נשמה (זעעלע)
 ankaü גם (אויך)
 ankoraü עוד (נאך)
 anstataü תמורה (אנשטאט)
 ant בא בסוף התיבה להורות על התואר הבא
 בבחינת פעולה (מיטמעלווארט) בתור פועל בזמן ההווה
 (בינוני פועל), למשל far, ant, a „מי שעושה“ העושה .
 antaü לפני, קודם (פאר)
 apart לבדו (בעזאנדער)
 aparten שייך (געהאָרען)
 apenaü : למשל : apenaü אך . כמעט (קוים)
 mi iri, s de il : למשל : mi iri, s de il
 איך וועג פאן איהנען) .
 apud אצל (בייא) .
 ar בא בסוף התיבה להורות על קיבוץ דברים,
 למשל arb עץ arb, ar יער ; stup, ar מדרגה
 סלם, שלבים, מעלות .
 arb . עץ (בוים) .

adiaü חיה בשלום (לעבע וואהל!)
 aer . אויר (לופט)
 afer דבר משפט . עסק . (זאָע אנגעלענענ-
 הייט) .
 agl נשר (ארלער)
 agrabl נעים (אנגענעהם)
 ag^h ימי שנות האדם (אלטער)
 ajn מי שיהיה . למשל kiu, ajn מי היה
 מי שיהיה (ווער אויך גור) .
 aj בא בסוף התיבה להורות על מעלה או מדרגת
 הדבר למשל mal, nov, aj (אלט)
 דברים ישנים . גם, מורה על דבר הנעשה מאיזה חומר
 למשל frukt פרי frukt, aj דבר הנעשה מפירות .
 akompan הליוך עם איש ללוותו (בענגליימען)
 akr חדר (שארף)
 akv מים (וואסער)
 al אל ; בא ג"כ תמורה סימן היחס השלישי,
 למשל Mi don, is la bast, on a l patr, o, n נתתי
 המקל לאבי .
 ali אחר (אנדערער)
 almenaü לכל הפחות, עכ"פ (ווענינסמענס) .
 alt גבוה (האר)
 alumet קנה שריפה (צינדהאָלצלען)
 am אהוב (ליעבען)

bar נדוד (פֿערצוינען)
 barb זקן (בארט)
 barel חבית (פֿאסס)
 baston מקל, כִּטָּה (שטאקק)
 bat הכות (שלאגען)
 batal לחום (שטרייטען)
 bedaür נוד לאיש (בערויערן)
 bel יפה (שאַן)
 ben ברך (זענגען)
 benk ספסל (זיצבאנק)
 best חיה (טהיער)
 bezon הצטרך (ברויכען)
 bier זיכר (ביער)
 bind כרוך (ספר) (בינדען ביכער)
 bird צפור (פֿאגעל)
 blank לבן (ווייס)
 blov נפוח (בלאזען)
 blu מראה הכלת (בלויא)
 bo מלה הבאה בראש התיבה להורות על איש שנעשה קרובו של איש אחר ע"י נשואין, למשל patr
 אב, bo, patr חותן, frat אח, bo, frat יבם. אחי
 אשתו, או בעל אחותו (שוואגער)
 boj נבוז (בעללען)
 bol רתוח (זיעדען)
 bon טוב (גוט)

argent כסף (זילבער).
 as בא בסוף התיבה להורות על הזמן העבר של הפעל.
 at בא בסוף התיבה להורות על התואר הבא בבחינת פעולה (מיטטעלווארט) בתור פעול בזמן ההווה (בינוני פעול) למשל: far, at, a דבר העשוי (עתה)
 atend הכות, המתן (ווארטען).
 aü או (אדער).
 aüd זימוע (האָרען).
 aüskult שמוע בקול מי, סור למשמעה (גע-האָרען).
 aütun עת הבציר (הערבסט).
 av זקן (גראמפֿאטער)
 avar כילי, קמצן (גייציג)
 azen חמור (זועל).

B.

babil הרבות דברי רוח (פלוידערן)
 bak תנור, אָפּה (באקקען)
 bala למאטא (פֿעגען)
 balanc גענע (שויקעלן)
 baldaü תיכף (באלד)
 ban רחויז (בארען)
 bapt גצר (טויפֿען)

Ĉ (טש)

ĉagren ĉצב (קרענקען)

ĉambr ĉחדר (ציממער)

ĉap ĉכובע (מיטצע)

ĉapel ĉמגבעה (הוט)

ĉar ĉיען, ĉהן, (ווייל, רענן, דא)

ĉe ĉאצל (בייא)

ĉemiz ĉכהונת (העמד)

ĉen ĉהתוק, שרשרת (קעמטע)

ĉeriz ĉפרי (קירשען)

ĉerk ĉארון מתים (זארנ)

ĉes ĉחדול (אויפֿהערען)

ĉeval ĉכום (פֿערד)

ĉi מורה על דבר הקרוב. למשל: tiu זה שם

(יענער) tiuci זה פה (דיעזער); tie שם דארט

tieci פה (היער).

bord חוף (אופֿער)

bot מנעל (שטייעפֿעל)

botel בקבוק (פֿלאשע)

bov שור (אקס)

branĉ ענף (צווייג)

brand יין שרף (בראנדוויין)

bril קראָץ (גלאַנצען)

bros אגודת שער לנקות (בירשמע)

bru ברעם (רוישען)

brul שרף (ברעננען)

brust חזה (ברוסט)

brut בהמה (פֿיעה)

büs פה (מונד)

buter חמאה (בוטטער)

buton כפתור (קנאפֿ)

C

Cel לכּוין למטרה (ציעלען)

cent מאה (הונדערט)

cert ידוע, במח (בעקאנט, געוויס)

ceter הנשאר (איבריג)

cigar גלום קמורת (ציגארדע)

cigared גלום קמורת של נייר (ציגארעטטע)

citron פרי (ציטראנע)

daür אורך הזמן של איזה מעשה (דויערן)
 de מן . בא במקום סמן היחס השני - Роди
 тельный געניטיף): למשל . מקל האח
 Baston, o de frat, o (דער שטאק דעם
 ברודערס)
 decid הרזן , גוזר (ענטשיידען)
 defend הגן בעד איש (פערטהיידגען
 dek עשרה (צעהן)
 dekstr צדק (רעכט)
 demand שאול (פראגען)
 dens מעבה (דיכט)
 dent שן (צאהן)
 detru הרס (צערשטערען)
 dev מוכרח , מחויב (מיססען , זאללען)
 dezert מדבר (וויכטע)
 dezir זאול , בקש (ווינשען)
 Di אלקים (גאט)
 dik עב (דיק)
 diligent תריצות (פלייס)
 dimanç יום ראשון בשבוע (זאנמאג)
 dir זכור (זאגען)
 dis בא בראש התיבה להורות על גמירח
 di, sir למשל : sir קרוע (רייסען)
 לגמור הקריעה (צעררייסען)

cia כל איש (יעדער)
 cian המיד (אימסער)
 cie בכל מקום (איבעראלל)
 ciel שמים (היממעל)
 cio הכל (אללעם)
 cirkan בערך , סביב (הערום , געגען)
 ciu כל איש (יעדער מאן) ; ciu, j כלם (אללע)
 cj בא בסוף איזה שם אדם של איזה הברות
 (מן שתים עד חמש הברות) להקטין את השם דרך
 חבה למשל : Aleksandr ; Mi, cj — Mihael
 cu אים (אָב) Ale, cj

D.

da בא לפני דבר הניתן במדה במשקל ובמשורה
 למשל : kilogram, o da viand, o (קילאגראם
 בשר) glas o da te, o (צנצנת טהעע)
 danc דאנצן (טאנצען)
 danger סכנה (געפאהר)
 dank הודות (דאנקען)

eduk חנה ערציהען) .
 edz בעל (מאנן) .
 efektiv באמת (ווירקליך) .
 eg בא בסוף התיבה להורות על הגשמת הדבר
 ועל עלוהו במדרגה למשל man (יד) — man, eg
 יד עבה וקשה: varm (חם) varm, eg רותח (היים) .
 egal הכל חד (איינערלייא) .
 ej בא בסוף התיבה להורות על המקום
 שעושים בו איזה מעשה. למשל: kuir בשל (קאכען)
 kuir, ej בית המבשלות (קיכע); preg התפלל
 (בעמען) preg, ej בית התפלה (בעטהוין) .
 ek בא בראש התיבה להורות על התחלת הפעולה,
 או על הפעולה שנעשה ברגע אחד. למשל kant
 זכר, ek, kant תחיל לומר; kri קרוא (שרייען) .
 ek, kri נתינת קול (אויפֿשרייען) .
 eks מי שהיה (עהעמאליג, געוועזענער) .
 ekster מחוץ (אויסערהאלב) .
 ekzempl משל, דוגמא (בייאשפיל, מוסטער) .
 el מן (פֿאן)
 elekt בְּחֹר (וועהלען)
 em מי שיש לו נסיה לאיזה דבר, מורגל .
 (נייגונג, געוואָהנהייט)
 en בְּ (אין)
 enu הלאות (לאנגוויילען)
 envi קנא (בעניידען)

dis, divid לגמור החלוקה (צערטהיילען)
 disput לריב, להפלפל (ריספוטירען שמריי-
 מען)
 divid חלק, (טהיילען)
 dolc מתוק (זיס)
 dolor כאב (שמערצען)
 dom בית (הויז)
 don נָתַן (געבען)
 donac לתת במתנה (שענקען)
 dorm יָשַׁן (שלאפען)
 dors גב (ריקקען)
 du שָׁנִים (צווייא)
 dum בְּעוֹד (וואָהרענד)

E

e בא בסוף התיבה להורות על תואר הפעל,
 למשל bon, e היטב
 eben שוה (גלייך, גלאט)
 ebl דבר האפשר (מאגליך)
 ec בא בסוף התיבה להורות על שם המקרה
 למשל bon טוב (שם התואר) גוטער .
 bon ec טוב (שם העצם) גיטע; infan ילד
 infane, c ילדות (קינדהייט) .
 ec אפילו (זאנאר) .

- fald לעשות קמטים בבגד (פֵאלטען).
- famili משפחה (פֵאמיליע).
- far עֶשֶׂה (מהון); far,ig להיות (ווערדען).
- fart לחיות, להיות במצב טוב או רע (לעבען).
- זיך וואָהל אדער אונוואהל בעפֿינדען fenestr חלון (פֵענסטער).
- felic מאושר (גליקליך).
- fend לבקוע (עצים) (שפאלטען).
- fenestr חלון (פֵענסטער).
- fer ברזל (אייזען).
- ferm לסגור (שליעסען, שפעררען).
- fest חגוג (פֵייערן).
- fiancֶה חתן (ברייטיגאם).
- fidel נאמן (טרייא).
- fier בעל גאווה (שטאלץ).
- fil בן (זאהן).
- fin גִמּוּר (ענדען).
- fingr אצבע (פֵינגער).
- firm חזק (פֵעסט).
- fis דג (פֵיש).
- flank צד (זייטע).
- flar הָרִיחַ (ריעכען, שנופֿפֵען).
- flav מראה כרכום (געלב).
- flor פרח (בלומע).
- flu נוזל (פֵליעסען).

- er בא בסוף התיבה להורות על דבר הנפרד מכל הקופה, למשל sabl חול (זאנד) — sabler גרעין חול (זאנדקערנלעך).
- erar טָעָה (איררען).
- escept להוציא מן הכלל (אויסשליעסען).
- esper קוֹוֶה (האפֿפֵען).
- esprim לבטא (אויסדריקקען).
- est קָיָה (זיין).
- estim פֵצֵד (עהרען, שאַטצען).
- esting כִבּוֹת (לעשען).
- estr ראש החבורה (פֵארשמעהער).
- et בא בסוף התיבה להקטין הדבר ולהטעם מדרגתו, למשל: mur,et כותל mur,et כותל קטן (וואַנדלעך); rid,et צחוק rid,et להעביר צחוק קל על שפתיו (לאַלעלן).
- etag עֲלִיָה (שטאַקווערק).
- etern קיים לעולם (עוויג).

F

- facil קל (לייכט).
- faden חוט (פֵאדען).
- fajf חֲלָל בחליל (פֵפֿייפֵען).
- fajr אֵש (פֵייער).
- fal נפל (פֵאללען).

- hajl ברד(האגעל).
- haladz קיטור התנור (דונסט).
- halt עמוד (אנהאלטען).
- har שער (האר).
- haring דג מלוח (הערינג).
- haüt עור (הויט).
- hav יש, למשל : Mi hav,as יש לי (אין האבע).
- hejt הסק התנור (הייטצען).
- help עוזר (העלפען).
- herb עשב (גראז).
- hered ירש (ערבען).
- hieraü אמש (געסטערן).
- ho! אהה! (אך!).
- hodiaü היום (הייטע).
- hom איש (מענש).
- honest נאמן רוח (עהרליך).
- hont התבויש (זיך שאמען).
- hor שעה (שטונדע).
- horlog מורה שעות (אוהר).
- hotel אכסניא (גאסטהויז).
- humil נכנע (דעמיטהיג).
- hund כלב (הונד).

- grand גרול (גראם).
- gras שמנונית (פעטט).
- grat שרוט (קראטצען, ריטצען).
- gratul ברה (גראטולירען, ווינשען).
- grav השוב (וויכטיג).
- griz שיבה (גרויא).
- gust טעם (געשמאק).
- gut נטוף (טריעפען, טראפפען).

gutō נטוף

Ĝ. (dž)

- ĝarden גן (גארטען).
- ĝem האָנח (וויפצען).
- ĝentil איש הנימום, בעל דרך ארץ (האפליך).
- ĝi זאת (דיועם).
- ĝis עד (ביז).
- ĝoj לשמחה (זיך פרייען).

H.

- ha! האח! (א! אך!).

(שעערע); paf לירות (שיעמען). paf,il קנה
 רובה (פלינטע).
 il הם, הן (זיא).
 in בא בסוף התיבה להורות על מין נקבה
 למשל: patr, in אב patr, in אם; kok תרנגול
 in, kok תרנגולת.
 ind יְשׁוּה (ווערטה).
 infan יִלְד (קינד).
 ing בא בסוף התיבה להורות על כלי
 שמציגים בו איזה דבר, למשל kandel נר
 (ליכט) kandel, ing מנורה; plum עץ (פֿעדער)
 plum, ing פֿעדערהאלטער).
 ink דיו (דינטע).
 instru לְמַד (לעהרען).
 insul אִי (אינועל).
 insult לְבוֹזֹת (שעלטען, שימפפֿען).
 int בא בסוף התיבה להורות על התואר הכא
 בבחינת פעולה בזמן העבר, למשל far, int, a
 מי שעשה.
 intenc להתכוין (בעאבזיכטיגען).
 inter בֵּין (צווישען).
 intern בתוך (אינערהאלב).
 invit קְרוֹא (איינלארען).
 io מאומה (עטוואס).
 ion מעט (איינוועניג)

I.

i בא בסוף התיבה להורות על מקור הפעולה
 למשל laud, i לָלַד (לאָבען).
 ia יהיה מי שיהיה (אירגענד איינער).
 ial מאיזה סבה שתהיה (אויס אירגענד איינער
 אורזאכע).
 ian באיזה עת שתהיה (אירגענד וואן, איינסט).
 id ילד; ואם בא בסוף התיבה מורה על תולדה
 של אב, למשל: bov פר (אקס) — bov, id
 עגל (קאלב); Izrael ישראל (אירזאעל). izra-
 el, id בן ישראל (אירזאעליט).
 ie באיזה מקום שיהיה (אירגענדווא).
 iel באיזה אופן שיהיה (אירגענדוויא).
 ies יהיה של מי שיהיה (אירגענד יעמאנדעס).
 ig בא בסוף התיבה, להורות על ענין הנעשה
 באמצעות איזה דבר. למשל: pur נקי —
 pur, ig לנקות (רייניגען). brul הַשְׂרִיף (ברעננען)
 brul, ig פֿערברעננען. sid שֶׁבֶת (זיטצען)
 sid, ig להושיב (נידערזעצען).
 ig בא בסוף התיבה להורות על שנוי הנעשה
 באדם, למשל: pol חיוור (בלאסס). pol, ig
 קוֹר (בלאסס ווערדען); sid יָשָׁב (זיטצען).
 sid, ig לישב (זיך נידערזעטצען).
 il בא בסוף התיבה להורות על "כלי מעשה"
 למשל tond לגוז (שעערען); tond, il מספרים

ju—des כאשר-כן , כמו-ב א ש ר יענו אותו

• כן ירבה (יע , דעסמא)

jug קִּיּוּב (דענקען)

jun צעיר (יונג)

just צדיק (גערעכט)

J.

jaüid יום חמישי (דאננערסטאג)

jet זרוק (ווערפען)

jur שָׁבוּע (שווערען)

K.

kaf משקה קאפֿע

kaj ? (אונד , אבער)

kajer מחברת לכתיבה (העפֿט)

kaldron דוד (קעסעל)

kales מרכבה קטנה (וואגען)

kalkul לחשוב , לספור (רעכנען , צאָהלען)

kamen כירה (קאמין)

kamp שדה (פֿעלד)

kanap כּסא למשכב (קאנאפעע)

kandel נֵר (ליכט)

ir קִּלּוֹף (געהען)

is בא בסוף התיבה אחרי הפעל להורות על

זמן העבר , למשל Mi ir, is (הלכתי)

ist בא בסוף התיבה להורות על האיש העוסק

באיזה דבר וענין, למשל bot מְנַעַר (שטייעפֿעל)

bot, ist תופר מנעלים (שוהסמער) mar ים

mar, ist מִלָּח (שיפֿפֿער)

it בא בסוף התיבה אחרי התואר הבא בבחינת

הפעולה בתור פעול בזמן העבר למשל far, it, a

מי שנעשה

iu איזה איש (יעמאנד)

J.

j בא בסוף התיבה להורות על מספר רבים

למשל patr, o, j אבות

ja הלא (דאך)

jam כבר (שאן)

jar שנה (יאהר)

je פירוש המלה הזאת תמצא בכללי הרקדוק

(אות ג' , משפטים כלליום , מספר 6)

jen הֵנָּה ; jen-jen הנה-זאת (באלד-באלר)

jes יֵזָ (יא)

- kok תרנגול (האהן)
- kol צואר (האלו)
- koleg קאמעראד (קאמעראד)
- kolekt קאסוף (זאמלען)
- koler קצוף (צירנען)
- kolon עמוד (זיילע)
- kolor צבע (פארבע)
- komb לשרוק יעער במשרק (קאממען)
- komenc קהל (אנפאנגען)
- komerc לעשות מסחר (האנדעלן)
- kompat לקחת חלק בגורל איש אחר (אנטהויל נעהמען, מיטלייד האבען)
- kompren קבין (פערשטעהען)
- kon ידוע (קעננען)
- kondic תנאי (בעדינגונג)
- konduk קהוג (פיהרען)
- konfes הודות געשטעהען)
- konsent הסכים (איבעראיינשטיממען)
- konserv להחזיק דבר לבלי יתקלקל (אויפ-בעוואהרען)
- konsil ליעץ (ראטהען)
- konsol לנחם (טראסטען)
- konstant קיט נאמן (שטאנדהאפט, דויערהאפט בעשטאנדיג)

- kant זמר (זינגען)
- kap ראש (קאפ)
- kapt קאפף (פאנגען)
- kar יקר (טהייער)
- karb פקם (קאהלע)
- kares שעישע (ליעבקאווען)
- kas הטמן (פערבערגען)
- kat חתול (קאטצע)
- kaüz לסבב (פעראורזאכען)
- ke כי. למען (דאס, דאמיט)
- kelk איזה איש (מאנכער)
- kest תיבה (קיסטע)
- kia איזה (וואס פיר איין, וועלכער)
- kial מדוע (ווארום)
- kian בעת (וואן)
- kie איה, במקום (ווא)
- kiel איך (וויא)
- kies של מי (וועססען)
- kio מה (וואס)
- kiom כמה (וויפיעל)
- kis נשק (קיססען)
- kiu מי (ווער)
- klar בהיר (העלל, קלאר)
- knab נער (קנאבע)

- kun עם (מיט) ; kun,e יחד (צוואממען)
- kupr נחושת (קופפער)
- kur רויז (לויפען)
- kurac כפוא (קורירען, היילען)
- kurag עוז נפש (קיהן, דרייסט)
- kurten פרוכת (פֿארהאנג)
- kusen כר, כסת (קיססען)
- kus שׂכוב (ליעגען)
- kutim התרגל (ויך געוואָהנען)
- kuz בן דודו או בן דודתו (פֿעטטער, קוזין)
- kvankam אף על פי (אבגלייך)
- kvar ארבעה (פֿיער)
- kvin המשה (פֿינף)

L.

- (l' בא לפני שם עצם במקום הא הידיעה
- la בעברית (דער, דיא, דאס)
 - labor לעבוד (ארבייעטען)
 - lac עײַף (מידע)
 - lakt חלב (מילך)
 - lam פֿסח (לאהם)
 - lamp מנורה (לאמפע)
 - land מדינה (לאנד)

- konstru לבנות (בויען)
- kontent שׂמחה בחלקו, דעתו נוחה (צופֿריעדען)
- kontraü מנגד (געגען)
- konven יאות (פאססען)
- kor לב (הערץ)
- korn קרן (הארן)
- koron זר, כתר (קראנץ, קראָנע)
- korp גוף (קערפער)
- kort קוצר (האָף)
- kost עולה המחיר (קאסטעט)
- kovr בסות (פֿעהיללען)
- krač ירוק (שפייען)
- krajon עט עופרת (בלויאשטיפֿט)
- kravat רביד על הצואר (האלזבאנד)
- kre ברוא (ערשאפֿען)
- kred האַמן (גלויבען)
- kresk גדל (וואקסען)
- kret נתר (קריידע)
- kri צעוק (שרייען)
- kruc שתי וערב (קרויץ)
- kudr תפור (נעהען)
- kuir בישל (קאכען)
- kuler בף (לעפֿעל)
- kulp חייב (שולדיג)

- lip שפה (ליפּפּע)
- lit לטה (בעטט)
- liter אות (בוֹלֶשטאָב)
- log דור (וואָהנען)
- lok מקום (ארט)
- long ארוך (לאנג)
- lud לשחק (שפיעלען)
- lum האר (לייכטען)
- lun ירח (מאנר)
- lund יום שני (מאָנטאָג)

M.

- mac ללעום בשנים (קויען)
- magazen חנות (קויפלאדען)
- makul רבב (פלעק)
- mal בא בראש התיבה להורות על היפוך חלק השני של התיבה הבא אחריו, למשל, bon טוב (גוט) — mal, bon רע (שלעכט); estim בַּבֵּר (שאַטצען) — male stim לבוזה (פֶּעראַכטען, גרינגשאַטצען)
- malgraü אף על פי (אבגלייך, אונגעאכטעט)
- man יד (האנד)

- lang לשון (צאנגע)
- lantern עשית (לאמערנע)
- larg רחב (ברייט)
- larm דמעה (טהראַנע)
- las השאיר (לאסען) הרשות (ערלויב ען)
- last אחרונה (לעצט)
- laü כפי (לויט)
- laüd הַלֵּל (לאבען)
- laüt בקול (לויט)
- lav רחוץ (וואשען)
- lecion שער בלימוד (לעקציאן)
- leg קרוא (לעזען)
- leg חוק (געזעץ)
- leon אריה (לאָווע)
- lern לָמוּד (לערנען)
- lert טהירות ידים (געשיקט)
- leter מכתב (בריעף)
- lev נִשָּׂא (אויפֿהעבען)
- li הוא (ער)
- liber חפשי (פֶּרייאַ)
- libr ספר (בוך)
- lig קשור (בינדען)
- lign עץ (האלץ)
- lingv שפה (שפראכע)

- mond תבל (וועלט)
- mont הר (בערג)
- montr הראות (צייגען)
- mord נִשׁוּף (בייסען)
- morgaü מחר (מארגען)
- mort מות (שטערבען)

most יָם הכבוד כללי (אללעגעמיינער טיטעל)

למשל : Via reg,a most,o כבוד מלכותו

(אייערע קעניגליכע מאיעסטעט) וכן Via

general,a most,o וכרומה Vi,a episkop,a

most,o

- mov לנענע (בעוועגען)
- mult הרבה (פיעל)
- mur כותל (וואנד)
- murmur הַמָּה (ברוממען)
- mus זכוב (פליעגע)

N.

ח בא בסוף התיבה להורות על סימן היחס הרביעי (אקוואטיף) והוא יחס הפעול או נשוא המאמר .

- nag לשחות במים (שוויממען)

- mang אכול (עססען)
- mar ים (מעער)
- mard יום שלישי (דיענסטאג)
- mastr בעל הבית (ווירטה)
- maten בִּזְקָר (מארגען)
- matur בשול הפירות (רייף)
- mem בעצמו (זעלבסט)
- memor זְכוֹר (זיך עראינגערן)
- merit כדאי הוא (פֶּערדיענען)
- merkred יום רביעי (מיטטוואך)
- met הַנִּיח באיזה מקום (הינזעהן) ; את המלה הזאת יכולים להעתיק בעזר פעלים שונים .
- mez הוך (מיטטע)
- mezur למדוד (מעססען)
- mi אני (איך)
- miks עָרוֹב (מישען)
- mil אלף (טויזענד)
- milit עשות מלחמה (קריעג פֿיהרען)
- mir התפלא (זיך וואונדערן)
- mizer עניות, דחק (נאָט)
- moder בינוני (מאָסטיג)
- modest צנוע (בעשיידען)
- mol בֶּה (ווייך)
- mon מָעוֹת (געלד)
- monat חודש (מאנאט)

- nokt לילה (נאכט)
- nom נשם (נאמען)
- nombr מספר (צאהל)
- now קדוש (נייא)
- nub ענן (וואַלקע)
- nud ערום (נאקט)
- nuks אגוז (נוסס)
- nun עתה (יעצט)
- nur אך (נור)
- nutr להניק (נאָהרען)
- 0

- o בא בסוף התיבה להורות על שם עצם.
- obe שמוע בקול (געהארבען)
- objekt דבר (געגענשאַנד)
- obl בא בסוף שם המספר, להורות על שם מספר המיני (פֿערפֿיעלפֿאַכונגסצאהלוואַרט)
- למשל שנים duobl—du פי שנים (צווייאַפֿאַך, צווייערלייאַ)
- obstin עקשן (אייגענווינג)
- odor נותן ריח (דופטען)
- ofend קרע לאיש (בעליידיגען)
- ofer להקריב קרבן (אפֿפֿער)
- oft ע"פ רוב (אָפֿט)
- ok שמונה (אכט)
- okaz קקרה (פֿאַרפֿאלל)

- najbar שכן (נאכבאר)
- nask ילד (געבאָרען)
- nau תשעה (ניין)
- naz חושם (נאזע)
- ne לא (ניין; ניכט)
- nebul ערפל (נעבעל)
- neces נצרך (נאָטהייג, נאטהווענדיג)
- neg שלג (שנעע)
- nek-nek לא זו-אף לא זו (וועדער—נאך)
- nenia לא איש (קיין)
- nenian מעולם לא (ניעמאלס)
- nenie בכל מקום לא (נירגענדס)
- neniel באין אופן (קיינעםפֿאללס)
- nenies ללא איש (קיינעם געהעריג)
- nenio מאומה (ניכטס)
- neniu אין איש (ניעמאנד)
- nep נכד (ענקעל)
- nev בן אח או בן אחות (נעפֿפֿע)
- ni אנהנו (וויר)
- nigr שחור (שוואַרץ)
- nj בא אהרו 5—2 אותיות הראשונות של שם נקבה, לשנות את השם דרך הקפה למשל:
- Emi,nj — Emili ; Man j — Mari
- nobl יקר (עדעל)

okul צין (אויגע) .
 okup לעסוק, או להטריד אחרים (בעשעפ-
 טיגען) .
 ol בא להורות הנהם אשר בין התואר במדרגה
 הגבוהה ובין הדבר אשר בא במדרגה קטנה
 מסנה והוא "מ" ובאשכנזית "אלם" למשל :
 Pli blank,a ol nego יותר לבן משלג"
 (ווייסער אלס שנעע) .
 ole שמן (עהל) .
 ombr צל (שאטטען) .
 ombrel מחסה מִטָּמֶר (שירם) .
 on בא אחרי שם המספר להורות על שם
 המספר הקדמי (ברוכצאהלווארט : למשל
 kvar, on ארבעה kvar, on רביעית .
 ond גל הים (וועללע) .
 oni שם הגוף סתמי בלשון רבים : למשל far
 עֵשָׂה (טהוען) oni far עושים, כלומר אנשים
 עושים (מאן טהוט) .
 onkl דוד (אָנקעל) .

on^t בא בסוף התיבה להורות על התואר הבא
 בבחינת פעולה (מיטטעלווארט) בתור
 פִּועֵל בּוֹמֵן העתיד, למשל : far,ont,a
 מי שיעשה .

op בא בסוף שם המספר להורות על שם המספר
 הקבוצי (זאממעל צאהלווארט) למשל
 du,op בשנים (זעלבאנדער) .
 oportun טוב (בעקוועם) למשל : oportun,a
 lok,o מקום טוב (בעקוועמעם ארט) .
 or זהב (גאלד) .
 ord סדר (ארדנונג) .
 ordinar דבר רגיל (געוואָהנליך) .
 ordon לצוות (בעפֿעהלען) .
 orel אוזן (אָהר) .
 os בא בסוף התיבה להורות על הפעל בזמן
 עתיד .
 ost עצם (קנאָכען) .
 ot בא בסוף התיבה להורות על התואר הבא
 בבחינת פעולה בתור פִּעוּל (מקבל הפעולה)
 בזמן העתיד לבשל : far,ot,a מי שיעשה .
 ov ביצה (אוי) .

P.

pac שלום (פֿריעדע) .
 paf ירה (שיעססען) .
 pag שלם (צאהלען) .
 pag^h בָּרַךְ (זייטע) .

- perd אבוד (פֿערליערען).
- permes הרשות (ערלויבען).
- pes לישקול (וואַגען).
- pet בַּקשׁ (בעטען).
- pez משקל הדבר (וויגען) למשל : Le fis, o
- pez unu kilogram, o משקל הדג
- קילאגראם אחד (דער פֿיש וויענט איין קילאגראם).
- pi איש צדיק (פֿראַמם).
- pied רגל (פֿוס).
- pik דַקוד (שטעכען).
- pilk כדור קטן למשחק הנערים (שפיעלל באלל).
- pingl מחט (שטעקנאדעל).
- pir אַגם (בירנע).
- plac בקעה (פֿלאַכע).
- plac למצוא חן (געפֿאללען).
- plafon תקרת הבית (דעקקע אים ציממער).
- plank רצפֿה (פֿוסבאָדען).
- plej בא לפני שם התואר להורות על מדרגה
- היותר גבוהה, למשל plej blank, a הלבן
- ביותר (דער ווייסעסטער).
- plen מלא (פֿאלל).
- plend התלונן (קלאַגען).
- plezur עונג (פֿערגניגען).

- pajl הַגֵּז (שמראָה).
- pal תּוֹבַת פנים (בלאָסס).
- palac ארמון (שלאָסס).
- palp מַשֵּׁשׁ (טאַסטען).
- palpebr אישון עין (אויגענליעד).
- pan לחם (בראָד).
- pantalon מכנסים (האַזען).
- paper נייר (פּאַפּיער).
- pardon פֿליח (פֿערצייהען).
- parenc קרוב (פֿערוואַנדטער).
- parker בַּעל פה (אויסווענדיג).
- parol אָמיר (זאגען. שפרעכען).
- part חלק (טהייל).
- pas לעבור (פֿערגעהען).
- pastr כהן (פּרויסטער).
- pas צַעוד (שרייטען).
- patr אב (פֿאַטער) — patr, uj ארץ מולדת
- (פֿאַטערלאַנד).
- pec התיבה, נתח (שטיק).
- pel קרוף (יאגען, טרייבען).
- pen השתדל (ויד בעמיהען).
- pend קלח (האַנגען).
- pens קשב מחשבה (דענקען).
- pentr צייר (מאלען, צייכען).
- per על ידי, בעזרת (מיטטעלסט, דורך).

- לקוח (נעהמען) pren
- צובערײטען (צובערײטען) prepar
- כמעט (פֿאסט) preskaü
- הדפים (דרוקקען) pres
- נכון (פֿערטיג) pret
- הציע (פֿאַרשטעללען) present
- אודות (איבער) pri
- אביב (פֿריהלינג) printemp
- בשביל (וועגען, אום-וויללען) pro
- עמוק (טיעף) profund
- קרוב (נאהע) proksim
- לטייל (שפאצירען) promen
- הבטיח (פֿערשפרעכען) promes
- הציע (פֿאַרשלאגען) propon
- קנין אדם (אייגען) propr
- גסות (פראבירען) prov
- נבון (פֿערשטאַנדיג) prudent
- השאיל (לייהען, בארגען) prunt
- אבק שריפה (שיעספולווער) pulv
- אבק רפואה (פולווער צור ארצענייא) pulvor
- לענוש (שמראפֿען) pun
- צורת אדם למשחק (פופפע) pup
- נקי (ריין) pur
- קרויף (שטאַמען) pus

- יותר (מעהר) pli
- ככה (ווייגען) plor
- עט (פֿעדער) plum
- קוטר (רעגען) pluuv
- po בא לפני שם המספר במקום קי בעברית
ובמקום „צו" באשכנויות. למשל: קאסטעם
צו רובעל פֿיר שטיק.
- עפר (שטייב) polv
- תפוח (אפפֿעל) pom
- גשר (בריקקע) pont
- עם (פֿאלק) popol
- עבור (פֿיר) por
- דלת (טהיר) pord
- חזיר (שוויין) pork
- נשא (טראגען) port
- אחרי (נאך) post
- קדוש (פֿאַרדערן) postul
- pos צלחת הבגד (טאשע)
- post בי-דואר (פאסט)
- pot קדירה (טאָפֿף)
- pot יכול (קאַננען)
- prav צדיק (רעכט האבען)
- preg התפלל (בעטען)
- prem לחיץ, קרויף (דריקקען, פרעססען)

- ricev להשיג (בעקאממען)
- ric עשיר (רייך)
- rid יִחִיק (לאַען)
- rigard רִגַרד (שויען)
- ring טבעת (רינג)
- ripet לַחזור (ווידערהאלען)
- ripos נְשׁוּבֹת (רוהען)
- river נהר (פֿלוּם)
- romp שְׁבֹר (ברעכען)
- rond חבר אנשים (קרייז)
- rost לצלות (בראטען)
- roz שושנה (ראזע)
- rug אָדום (ראָטה)

S.

- sabat שבת (זאננאבענד)
- sabl חול (זאנד)
- sag חכם (קלוג)
- sak שֵׁק (זאקק)
- sal מלח (זאליץ)
- salt סָלְט (שפרינגען)
- salut סְלֻט (בעגריסען)
- sam ההוא (דערזעלבע, דא זעלבסט)

putr רָקִיב (פּוּילען).

R.

- rad אופן (במרכבה וכדומה) (ראד)
- radi קרן אור (שמראהל)
- radik שורש (וואורצעל)
- rakont לַסַּפֵּר (ערצעהלען)
- ramp נְחוּל (קריעכען)
- rand חוץ . שְׁפָה (ראנד)
- rapid מְהֵרָה, חיש (שנעלל)
- raz נְלוּח (ראזיערען)
- re עוד, אהור (וויעדער, צוריק)
- reg מְשׁוּל (רעגנערען)
- regn ממלכה (שמאאט)
- regul כלל (רעגעל)
- reg מלך (קעניג)
- rekt יִשָּׂר (געראדע)
- rekompenc לשלם שכר (בעלאַהנען)
- renkont פֿגִּישׁ (בעגעגנען)
- renvers להפוך, להפיל (אומווערפען אומ= שטירצען)
- respond להשיב (אנטווארטען)
- rest רְהִשָּׂא (בלויבען)

- קשה sever (שמרענג)
- אותו si (זיך)
- ישוב sid (זיען)
- סיגיל sigel (זיעגעלן)
- אות sign (צייכען)
- לעשות אות signif (בעצייכנען)
- החריש silent (שוויגען)
- דומה simil (עהגליך)
- פשוט simpl (איינפאך)
- ארון sinjor (הערר)
- כתוב skrib (שרייבען)
- נעגט sku (שיטטעלן)
- בדעה צלולה sobr (ניכטערן)
- חברה societ (געזעלשאפט)
- צמא soif (דורשטען)
- לבדו sol (איינציג, אלליין)
- קיץ somer (זאמער)
- השמיע קול son (טאָנען)
- חלים song (טריימען)
- צלצול sonor (קלינגען)
- גורל sort (שיקואל)
- פראַ sovag (ווילד)
- מין spec (גאטטונג)
- מראה spegul (שפיגעל)

- בריא san (געזונד)
- דם sang (בלוט)
- קדוש sankt (הייליג)
- סבורית sap (זייע)
- שבע sat (זאטט)
- הציל sav (רעטטען)
- לדעת sci (וויססען)
- אם se (וועגן)
- אולם, אבל (אבער, זאנדערן) sed
- כסא seg (שמוהל)
- יבש sek (טראקקען)
- זרוע sem (זאען)
- שבוע semajn (וואָכע)
- בלי sen (אָהנע)
- מחשבה senc (זינג)
- שלום send (שיקקען)
- הרגיש sent (פֿיהלען)
- שבעה sep (זיעבען)
- בקש serc (זוכען)
- נחש serpent (שלאנגע)
- מנעול serur (שלאס)
- עבוד serv (דיענען)
- ששה ses (זעקס)

ד"ר הרב אברהם זינגער
 יוסף בן אהרן

- sancel ^אהניד (בעוועגען, וואנקענד מאכען)
- sang ^אהחליף (טוישען, וועקסלען)
- saüm ^אזוהמא (שויים)
- sel ^אחרש (שע-בע)
- serc ^אהתלוצץ (שערצען)
- si ^אהיא (זיא)
- sip ^אאניה (שיפף)
- sir ^אמרוט, נָרוק, חָטוף, (רייסען)
- slos ^אסגור (שליעסען)
- smir ^אמשח (שמיערען)
- snur ^אחבל (שמריק)
- spar ^אהשף (שפארען) למשל : li spar, as
- mon, o ^אהוא הוּשָׁה כסף (ער שפארט געלד)
- spruc ^אלהוות (שפריטצען)
- srank ^אארנו (שראנק)
- stal ^אמתכת אסטמה (שטאהל)
- stel ^אגנוב (שמעהלען)
- stof ^אהוקר, ענין (שטאָפֿר)

- spir ^אשארף רוח (אטהמען)
- sprit ^אברוח (וויטציג)
- stal ^אמבלאה (שטאלל)
- star ^אלעמיד (שמעהען)
- stel ^אכוכב (שמערן)
- stomak ^אקיבה (מאגען)
- strat ^ארחוב (שטראססע)
- sub ^אהחת (אונטער)
- subit ^אפתאום (פלאַצליך)
- suc ^אינוק (זויגען)
- sufer ^אלחוש (בראשו או באחד מאבריו) (ליידען)
- sufic ^ארי (געניגענד)
- suk ^אמיץ (זאפֿט)
- suker ^אסוכר (צוקקער)
- sun ^אשמש (זאָננע)
- sup ^אמֶרַק (זופפע)
- super ^אמעל (איבער)
- supr ^אממעל (אבען)
- sur ^אעל (אויף)
- surd ^אחרש (טויב)
- surtut ^אמעיל (ראַקק)
- S.
- sajn ^אנראה (שוינען)

אַ פּאַרעלעלע זאָלען
 פֿאַר אַ פּאַרעלעלע זאָלען

- teler קערה (טעללער)
- temp זמן (צייט)
- ten אָהוּ (האלטען)
- tent נכות את איש, כמו "והאלקים נסה את אברהם" (פריפען, פֿערוואַכען)
- ter אדמה (ערדע)
- terur פֿרעקקען (שרעקקען)
- tia כּוּדִי (זאָלכער)
- tial בעבור זה, לכן, (דארום, דעססזאלב)
- tian אָו (דאנן, דאמאלס)
- tie שָׁם (דארט)
- tiel כּוּן (זא)
- tim יְרוּא (פֿירשטען)
- tio זאת (דיעזעס, יענעס)
- tiom כּמספר (זאפֿיעל)
- tir מִשָּׁה (ציהען)
- tiu הווא (יענער)
- tol פשתן (ליינזואנד)
- tomb קבר (גראב)
- tond לגוז (שעערען)
- tondr קול רעם (דאָננערן)
- tra על יְדֵי (דורך)
- traduk דעזק (איבערוועצען)
- tranĉ דִּיטֶה (שניידען)

- ston אבן (שטיין)
- stop למלאות חור (שטאָפֿען)
- strump דרדסין (שטרימפּע)
- stup, ar מדרגה (שטופֿע) סלם (לייטער)
- su געל (שוה)
- suld חוב (שולד)
- sut יצוק, זיל (שיטטען, גיססען)
- svel נפיהות הפצע (שוועללען)
- svit יוּצֶ (שוויטצע)

T.

- tabl שלחן (טיש)
- tabul לוח (טאפֿעל)
- tag יום (טאג)
- tajlor חייט (שניידער)
- tamen אעפ"כ (יעדאך)
- tapis טריבד (טעפּיך)
- taüg פֿשרון (טויגען)
- te משקה (טהעע)
- tegment גג (דאך)

- uj בא בסוף המלה להורות על דבר המחזיק בקרבו מה, או צמח העושה פרי. או ארץ ביחס להתושבים. למשל: cigar עליה קטורת (ציגאררע) cigar,uj כלי על עלי קטורת (ציגארענביקסע); pom, תפוח (אפּעל) — pom,uj עץ תפוח; Turk תוגר (טירקע) — Turk,uj ארץ תוגרמה (טירקייא) —
- ul בא בסוף המלה להורות על איש בעל הדבר הזה. למשל: ric,ul (עשירות) ric,ul עשיר (רייכער); avar, כילות (גייציג) avar,ul כילי (גייצהאלז).
- um הוספה למלה שאין לו פירוש ידוע, ונוכל להשתמש בו בהרבה אופנים.
- ung צפורן (נאנעל).
 - unu אחד (איינס).
 - urb עיר (שמאדט).
 - urs דוב (באַר).
- us בא בסוף הפעל להורות על דרך התנאי. למשל si far,us היא היתה עושה (זיא ווירדע מאכען).
- util דבר תועלת, דבר נחוץ (ניטצליך).
 - uz השתמש (געברויכען, בענוטצען)

- trankvil שלו (רוהיג).
- trans מעבר השני (יענווייטס. איבער).
- tre טאוד (ועהר).
- trem קעוד (ציטטערן).
- tren קחוב (שלעפפען).
- tri שלשה (רדייא).
- trink קשתה (טרינקען).
- tro הרבה (צופיעל).
- tromp בטות (בעטריגען).
- trov קצוא (פֿינדען).
- tru חור (לאך).
- tuj תיכף (זאגלייך).
- tuk אדרת, מטפחת (טוך).
- tur מגרל (טהורם).
- turment קציר, ענות (קוואלען).
- turn סגב (דרעהען).
- tus שיעול (הוסטען).
- tus קנע (ריהרען).
- tut בלו (נאנין).

U

- u בא בסוף הפעל להורות דרך הצווי. למשל: sid ישב, sid,u (זימצע).

- vespr ערב (אבענד)
- vest ללבוש (אנקליידען, vest, o בגד (קלייד)
- veter אויר (וועטער)
- vetut נְסוּע (פֿאהרען)
- vi אתה, אתם, (איהר, דוא, זיא)
- viand בשר (פֿלייש)
- vid רָאָה (זעהען)
- vilag כפר (דאָרף)
- vin יין (וויין)
- vintr חורף (ווינטער)
- violon נבל וכנור (גייגע)
- vir איש, בעל (מאנן)
- vis מָחָה, נָגַב, יָבֵשׁ (אבווישען)
- vitr זכוכית (גלאז)
- vir לחיות (לעבען)
- vizag פָּנִים (געזיכט)
- voc קול (שטיממע)
- voj דרך (וועג)
- vok קָדוּא (רופֿען)
- vol לחפּוּץ (וואָללען)
- vort אומר, מלה (וואָרט)
- vost זנב (שוויף)
- vund לפצוע (פֿערוואונדען)

Z.

- zorg דאָג (זאָרגען)

V.

- vaks דונג (וואקס)
- van לשוא (פֿערגעבליך)
- vang לָחִי (וואנגע)
- vapr אד (דאמפֿף)
- varm חֶם (ווארם)
- vast רָחַב (געריימיג)
- vaz כלי (געפֿאָס)
- vek עורר (וועקקען)
- velk נָבֵל (וועלקען)
- ven לָבּוּא (קאָטמען)
- vend מָבוּר (פֿערקויפֿען)
- vendred יום הששי (פֿרייטאָג)
- venen סַם הַמוֹת (גיפֿט)
- veng לַנְקוּם (ראָכען)
- venk לַנְצַח (זיענען)
- vent רוז (ווינד)
- ventr בטן (בויד)
- ver אמת (וואהרהייט)
- verd יָרֵק (גריין)
- verk לַחֲבֵר חֲבוּר, לַכְתּוּב סֵפֶר (פֿערפֿאַססען)
- שרייבען ביכער)
- verm הולע (ווארם)
- vers שפּוּף, יָצוּק (גיעסען)

מחיר החוברת 20 קאפ' ועם המשלוח 22 קאפ' ז'
השולח רו"כ אחד ישלחו לו חמשה עקועמפלארען חפשי.
למו"ם ראבאט הגון .

כל איש יוכל להשיג את המחברת הזאת בבית
מערכת האסיף . ע"פ אדרעססע

N. SOKOŁOW Marjańska 5. Warschau

או אצל הגנן .

החוברת הזאת נמצאת בלשון רוסיא , פולניא ,
אשכנז , צרפת , ואנגלית , ובקרב הצא לאור גם
בשפת איטלקית , ובכלל בכל לשונות איירופא . גם
יצא לאור חלק שני חוברת א' הנקרא Dua libro
מכיל דברים וספורים לקריאה אשר יקרא כל איש
ויבין בעזרת אוצר השרשים .

הרוצה לכתוב אל המחבר יכתוב כזה :

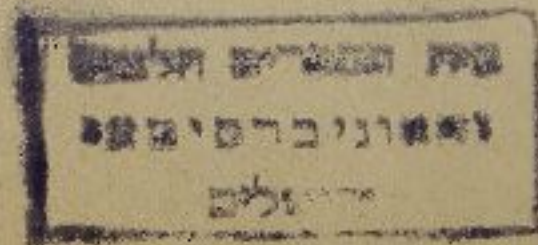
Al sinjor, o Dro L. Zamenhof por
Dro Esperanto

VARSOVI, O

הרוצה לכתוב אל המעתיק יכתוב כזה :

Al sinjoro H. Najmanowicz por sin.
Hanetz. Nowolipie № 22.

VARSOVI, O

PROMES,O.

Mi, sub,skrib,it,a, promes,as
el,lern,i la propon,it,a,n de d-r,o
Esperanto lingv,o,n internaci,a,n,
se est,os montr,it,a, ke dek milion,-
oj person,oj don,is publik,e tia,n
sam,a,n promes,o,n.

Sub,skrib,c:

PROMES,O.

Mi, sub,skrib,it,a, promes,as
el,lern,i la propon,it,a,n de d-r,o Es-
peranto lingv,o,n internaci,a,n, se
est,os montr,it,a, ke dek milion,oj
person,oj don,is publik,e tia,n sam,-
a,n promes,o,n.

Sub,skrib,o:

Nom,o:

Adres,o:

Nom,o:

Adres,o:

הספרייה הלאומית

S 0= 25 A 9628

זמנהוף, לודויג,
שפה אחת לכלנו :

זמנהוף,
שפה אח

C.1

1909605-10

W-X

ASH

2

S
0=
25
A
9628

C.1